

**TUNTURI-LAPIN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON SUUNNITELMA
ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN VALVONNASTA SEKÄ
YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON JÄRJESTÄMISTÄ ELÄINLÄÄKÄRI-
PALVELUISTA VUOSILLE 2015-2019**

Päivitys vuodelle 2018

1	JOHDANTO.....	3
1.1	Ohjelman tarkoitus ja lainsäädännöllinen tausta	4
1.2	Suhde muihin ohjelmiin	4
2	Kunnan suunnitelma	6
3	VOIMAVARAT.....	6
3.1	Henkilöresurssit, vastualueet ja voimavarat	6
3.2	Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	11
4	TIETOJÄRJESTELMÄT	11
5	YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ	13
5.1	Viranomaisten sisäinen ja viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus.....	14
5.2	Erityistilanneviestintä.....	14
6	MAKSUT	14
7	VALVONNAN TOIMEENPANO.....	15
7.1	Eläintautivalmius	15
7.2	Eläintautiepäilyt ja –tapaukset.....	16
7.3	Eläntautien ilmoittaminen	16
7.4	Eläntauteja tutkivat laboratoriot	16
7.5	Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkastus	16
7.6	Vesiviljelylaitosten terveystarkastus.....	17
7.7	Muu eläintautivalvonta	17
8	ELÄINTEN MERKITSEMINEN JA REKISTERÖINTI	17
9	ELÄINTEN LÄÄKITSEMISEN VALVONTA.....	18
10	SISÄMARKKINKAUPPA, VIENTI JA TUONTI	18
10.1	Sisämarkkinakauppa.....	18
10.2	Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin	20
10.3	Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus	20
11	ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA	20
11.1	Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus.....	21
11.2	Tiloilla tehtävät otantaan perustuvat eläinsuojelutarkastukset	21
11.3	Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus ...	21
11.4	Eläinsuojeluvalvojat	21
11.5	Eläinkuljetukset	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
11.6	Teurastamot.....	22
11.7	Koe-eläintoiminnan valvonta	22
12	SIVUTUOTTEET	22
12.1	Sivutuotelaitosten valvonta	22
12.2	Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta	23
13	Täydentävien ehtojen valvonta	24
14	ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN	24
14.1	Peruseläinlääkäripalvelu	24
14.2	Sisältö	25
14.3	Tuotantoeläinten terveydenhuolto	27
14.4	Yksityinen palveluntarjoaja.....	28
14.5	Kiireellinen eläinlääkäriapu	28
14.6	Saatavuus- ja laatutavoitteet	29
14.7	Toimitilat	31
14.8	Välineresurssit.....	32
14.9	Ostopalvelut.....	32
15.10	Perustason ylittävät palvelut	32
15	SEURANTA, ARVIOINTI JA RAPORTOINTI.....	33
15.1	Kunnan suunnitelma	33
15.2	Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi	33
15.3	Arviointi- ja ohjauksenkäynnit.....	34
15.4	Muu raportointi	34

1 JOHDANTO

Eläinlääkintähuollon valtakunnalliseen ohjelmaan (EHO) vuosille 2015–2019 on tehty päivitykset vuodelle 2018. Muuttuneen lainsäädännön johdosta eläinten lääkitsemisen valvontaa ja eläimistä saatavien sivutuotteiden valvontaa koskevat luvut on uusittu kokonaan.

Eläinlääkintähuoltolain uudistuttua marraskuussa 2009 valtio ryhtyi ostamaan kunnilta eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää viranomaisvalvontaa. Tavoitteena on ollut entistä selkeämmin erottaa valvontatehtävät eläinlääkäripalveluista ja perustaa kuntiin päätoimisia valvontaeläinlääkäriin virkoja. Valvontaeläinlääkäriin virka onkin perustettu lähes kaikkiin kuntiin, mutta kaikkia virkoja ei ole vielä saatu täytettynä. Valvontaeläinlääkärijärjestelmä on osoittautunut toimivaksi eli valvonta on parantunut sekä laadullisesti että määrällisesti.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan toimivuus ja luotettavuus on korostetusti ollut esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa viime vuosina ja jatkossa myös kuluttajien eettiset valinnat tulevat entistä enemmän ohjaamaan eläinten hyvinvointiin liittyvää keskustelua. Eläinsuojelulain kokonaisuudistus voi lähivuosina muokata valvonnan toimintaympäristöä.

Eläintautitilanne on säilynyt maassamme hyvänä huolimatta kansainvälisen eläinliikenteen kasvusta. Eläintautilain uudistus vuoden 2014 alussa antoi viranomaisille enemmän keinoja puuttua sääöstenvastaiseen toimintaan ja vahvisti aluehallintovirastojen roolia alueellisesti ohjaavana viranomaisena.

Eläinten lääkitseminen on Suomessa pääsääntöisesti hallittua ja lääkkeitä käytetään vain todettuun tarpeeseen. Mikrobilääkkeiden käyttö ja resistenttien mikrobien esiintyminen eläintuotannossa on kuitenkin kasvava huolenaihe. Eläinten lääkitsemistä koskeva lainsäädäntö uudistui joulukuussa 2014 ja sen myötä eläinlääkärit saavat aikaisempaa laajemman oikeuden luovuttaa lääkkeitä terveydenhuoltoon kuuluville tiloille. Tämä on huomioitava myös valvonnassa.

Sivutuotelaki ja sen nojalla annettu asetus astuivat voimaan heinäkuussa 2015. Laki toi joitain muutoksia valvontaviranomaisiin ja valvontakohteisiin. Lain myötä hallinnollisten pakkokeinojen ja rangaistussäännösten käyttö mahdollistui. Kunnaneläinlääkäriin tekemä sivutuotevalvonta tulee maksulliseksi vuoden 2016 alusta MMM:n maksuasetuksen voimaan tulon jälkeen.

Valvonnalta edellytetään suunnitelmallisuutta, valvontatulosten analysointia ja raportointia sekä entistä tehokkaampaa tiedonkulkua viranomaiselta toiselle ja valvontatulosten viestintää kuluttajille. Valvonnan yhteisten tietojärjestelmien ja rekistereiden kehittäminen ja niiden entistä tehokkaampi käyttö myös paikallistasolla on edellytys yhtenäiselle, suunnitelmalliselle ja toimivalle valvonnalle. Sähköisen asiointin kehittäminen kaikkea viranomaistoimintaa koskevaksi kuuluu valtionhallinnon IT-strategian tavoitteisiin.

Eläinlääkäripalvelujen tarpeeseen vaikuttavat tuotantoeläintilojen määrän edelleen jatkuva väheneminen ja tuotantoeläinten keskittyminen yhä suurempiin yksiköihin. Tuotantoeläinten terveydenhuollon merkitys kasvaa edelleen, mikä muuttaa myös eläinlääkäreiden työnkuvaa akuutista sairaanhoidosta suunnitelmallisen ennaltaehkäisevän työn suuntaan. Lemmikit ovat tämän päivän yhteiskunnassa perheenjäsenen asemassa ja lemmikkeihin kohdistuville eläinlääkäripalveluille asetetaan yhä suurempia odotuksia ja vaatimuksia. Hevostaloudella on yhä kasvava rooli eläinlääkäripalvelujen käyttäjänä sekä elinkeino- että harrastetoimintana.

Yksityisten eläinlääkäripalveluiden määrä ja palveluvalikoima kasvaa edelleen ja entistä suurempi osa eläinlääkäripalveluista on yksityisten tuottamia. Tämä on lisännyt keskustelua yksityisten ja kuntien roolista eläinlääkäripalveluiden tuottajina. Nyt tehdyn välipäivityksen yhteydessä tekstiin on tehty joitakin täsmennyksiä. Laajempi keskustelu eläinlääkäripalveluista käydään ja lausuntokierros asiasta tehdään vasta seuraavan päivityksen valmistelun yhteydessä.

1.1 Ohjelman tarkoitus ja lainsäädännöllinen tausta

Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran laatiman eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO) tavoitteena on tehostaa ja yhdenmukaistaa eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitettua eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa sekä ohjata eläinlääkäripalveluiden järjestämistä. Tarkoituksena on lisätä valvonnan suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja laatua ohjaamalla valvontasuunnitelmien laatimista aluehallintovirastoissa ja kunnissa. Tavoitteena on yhtenäistää valvontakäytäntöjä ja varmistaa toiminnanharjoittajien samanarvoinen asema suhteessa valvontaan. Ohjelma sisältää eläinlääkäripalveluiden saatavuutta ja laatua koskevat yleiset tavoitteet. Ohjelmalla pyritään varmistamaan, että vastuutahot varaavat riittävät resurssit valvontatehtäviin ja eläinlääkäripalveluihin.

Ohjelmasta säädetään eläinlääkintähuoltolaissa (ElhL, 765/2009) ja eläinlääkintähuoltoasetuksessa (1031/2009). Näiden säädösten mukaan Eviran on valtakunnallista ohjelmaa laadittaessa kuultava kuntia ja aluehallintovirastoja. Valtakunnallisessa ohjelmassa pitää näkyä, mitkä ohjelman osat tulevat lainsäädännössä säädetyistä velvoitteista ja mitkä osat ovat ohjeellisia.

Eläinlääkintähuoltolain soveltamisalaan kuuluvasta valvonnasta säädetään lisäksi elintarvikelaissa, eläintautilaissa, eläinsuojelulaissa, eläinten kuljetuksesta annetussa laissa, eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa, sivutuotelaissa ja maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa.

Lakisääteiset vaatimukset on ohjelmassa kirjoitettu laatikoihin. Keskeinen lainsäädäntö on lueteltu VASU:n osassa II.

Suunnitelmassa otsikot ja väliotsikot sekä kursivoidut tekstit on otettu suoraan valtakunnallisesta ohjelmasta ja Tunturi-Lapin osuudet kirjoitettu normaalilla fontilla.

1.2 Suhde muihin ohjelmiin

Valtakunnalliset ohjelmat

EHO on osa valvonta-asetuksen mukaista elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa (VASU) ja ympäristöterveydenhuollon yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa (ympä-ohjelma). VASU kattaa koko elintarvikeketjun valvonnan ja sisältää toimintaympäristön ja valvontajärjestelmien kuvaukset sekä valvonnan strategiset tavoitteet. Ympä-ohjelma ohjaa koko ympäristöterveydenhuollon valvontaa ja siinä asetetaan ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteiset tavoitteet. Ympä-ohjelmassa ovat mukana terveydenhuoltolaissa (1326/2010) määritellyt ympäristöterveydenhuollon toimialat: terveydensuojelu, elintarviketurvallisuus, tupakkavalvonta ja eläinlääkintähuolto. Kuntien kuluttajaturvallisuusvalvonta on valtiollistettu Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon 1.5.2016 alkaen.

Elintarvikkeiden alkutuotannon ja turvallisuuden valvonta on osa eläinlääkintähuoltoa, mutta ne eivät sisälly tähän ohjelmaan. Elintarvikevalvonnan ohjelma, entinen EVO, on osa VASU:a.

Eläinlääkintähuoltojärjestelmän yleiskuvaus ja tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylipäätänsä viranomaisena eläinlääkintähuollon säännösten toimeenpanoja noudattamista. Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomasielainsäädännön toimeenpanoja ja noudattamista.

Alehallintovirasto (AVI) valvoo lain täytäntöönpanoja noudattamista alueellaan, ohjaa kunnaneläinlääkäreitä lakisääteisesti vastustettavien eläintautien torjunnassa, hoitaa kriittisiä eläinsuojelutehtäviä ja ohjaa ja neuvoo kunnaneläinlääkäreitä.

Paikallistasolla eläinlääkintähuollon suunnittelu ja toteutus tehdään ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla. Yhteistoiminta-alueita on tällä hetkellä 62 kappaletta.

2 Kunnan suunnitelma

Kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksista sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoituksista suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut. Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista. (ElhL 10 §)

Sodankylän, Enontekiön, Muonion ja Kittilän kunnat ovat muodostaneet 1.1.2014 Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollon yhteistyöalueen. Sodankylä toimii vetovastuullisena kuntana. Tunturi-Lapin suunnitelma eläinlääkäripalveluista ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta vuosille 2015-2019 on päivitetty vuodelle 2018 Eviran julkaiseman eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO) 2015-2019, päivitys vuodelle 2018 mukaan.

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuolto järjestää eläinlääkäripalvelut sekä vastaa eläinlääkintähuoltoon liittyen valvonnan suunnittelusta ja toteutumisesta Muoniossa, Enontekiöllä, Sodankylässä ja Kittilässä.

Palveluihin kuuluvat eläinlääkintähuoltolain edellyttämät peruseläinlääkäripalvelu arkipäivisin sekä kiireellinen eläinlääkäriapu kaikkina vuorokaudenaikoina. Peruseläinlääkäripalveluihin kuuluu porojen loislääkitseminen poroerotuksissa. Porojen loislääkitseminen on porojen terveyden ylläpitämistä ja on näin ollen ennaltaehkäisevää toimintaa. Eläinlääkintähuoltolain keskeisenä tavoitteena on lisätä ennaltaehkäisevää toimintaa eläinlääkintähuollossa. Peruseläinlääkäripalvelun osana on järjestettävä tuotantoeläinten terveydenhuoltopalveluja kysyntää vastaavasti (Naseva). Nasevaan liittyvien lypsytilojen määrä kasvaa v.2018 aikana, koska Nasevaan liittyminen nostaa hieman maidon tuottajahintaa.

Valvontaeläinlääkäri vastaa eläinten hyvinvoinnin valvonnasta, tartuntatautivalvonnasta, elintarvikevalvonnasta ja maitohygieniavalvonnasta. Myös praktikot tekevät tarvittaessa kiireistä eläinsuojelu- ja tautivalvontaa.

Yksityisiä eläinlääkäripalvelujen tarjoajia alueella ei ole.

Painopisteet

Painopisteenä on lainsäädännön muutosten toimenpano. Painopisteet ja näiden edellyttämät toimenpiteet vuodelle 2018 sekä alustava suunnitelma vuoden 2019 painopistealueista ovat liitteenä 1.

Kunta suunnittelee, miten nämä painopisteet huomioidaan käytännön työssä esim. kohdennettuina tarkastuksina tai työn ohjauksessa.

3 VOIMAVARAT

3.1 Henkilöresurssit, vastualueet ja voimavarat

Eläinlääkintähuoltolain mukaisten tehtävien hoitamista varten kunnassa on oltava tarpeellinen määrä kunnaneläinlääkäriin virkoja. Jos kunnassa on useampi kuin yksi kunnaneläinlääkäriin virka, kunnan on määrättävä kunnaneläinlääkäreiden keskinäisestä tehtävänjaosta. (ElhL 16 §)

Ensisijainen tapa hoitaa valvontatehtävät on perustaa kuntiin valvontaeläinlääkäriin virkoja. Erityistä huomiota on kiinnitettävä valvontatehtävien jäävittömään hoitamiseen eli valvontatehtäviä ei suorita henkilö, joka on kyseiseen valvontakohteeseen kiinteässä asiakassuhteessa. Valvontatehtävien hoitaminen on suunniteltava ja niistä on huolehdittava myös valvontaeläinlääkäriin poissa ollessa.

Kunnaneläinlääkäri on kunnassa virkasuhteessa toimiva eläinlääkäri, joka hoitaa eläinlääkintähuoltolain soveltamisalaan kuuluvia tehtäviä. Kunnaneläinlääkäriin tehtävänimike voi olla muu kuin kunnaneläinlääkäri esim. valvontaeläinlääkäri, terveysvalvonnan johtaja tai hygieenikko. Tiettyjen lakien, kuten eläinsuojelu- ja eläintautilain nojalla kunnaneläinlääkäri on viranomainen.

Eläinlääkäripalvelujen asianmukaiseen järjestämiseen tarvitaan monessa tapauksessa eläinlääkäreiden lisäksi myös muuta henkilökuntaa. Pieneläinvastaanotolla ja erityisesti eriytettyssä pieneläinpäivystyksessä voidaan tarvita ammattitaitoisia avustajia kuten myös keskitetyn yhteydenottopalvelun järjestämisessä. Resursseja on varattava riittävästi myös välinehuoltoon, siivoukseen, toimistopalveluihin sekä muihin tukipalveluihin.

Kunnan on huomioitava myös eläinlääkintähuollon henkilöstön työturvallisuus ja jaksaminen. Etenkin valvontaeläinlääkäreiden työ on usein poikkeuksellisen kuormittavaa ja työnantajan tehtävänä on huolehtia riittävästä työnohjauksesta ja työturvallisuudesta.

Kunnan on arvioitava valvontaa ja palveluiden järjestämistä varten tarvittavat resurssit. Resurssikartoitus on suoritettava käyttäen tämän valvontaohjelman liitteenä olevaa lomaketta (liite 2). Lomake on toimitettava aluehallintovirastoon valvontasuunnitelman ja sen päivityksien liitteenä. Kunnan on valvontasuunnitelmassaan osoitettava, että yksiköllä on kartoitetun resurssitarpeen täyttämiseen riittävä määrä pätevää henkilökuntaa. Kunnaneläinlääkäreiden vastualueet ja työnjako kirjataan kunnan suunnitelmaan.

Valvontaeläinlääkäri aloitti työnsä syksyllä 2014. Valvontaeläinlääkäri vastaa eläinsuojelulain, eläintautilain, elintarvikelain, lain helposti leviävien eläintautien vastustamisesta, lain eläinten kuljetuksesta, lain eläinten lääkitsemisestä, sivutuoteasetuksen sekä tilatukijärjestelmän täytäntöönpanon toteutumisesta. Lisäksi toimenkuvaan kuuluu elintarvikelain mukaista valvontaa (liha- ja kalalaitosten valvonta sekä maitohygieniatarkastukset).

Eläinsuojelu-, eläintautivalvonta, eläinten lääkitsemisen valvonta, sivutuotevalvonta ja tilatukijärjestelmän liittyvä valvonta on valtiollista valvontaa, jota Lapin aluehallintovirasto (AVI) organisoii. Valtio maksaa Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollolle valvontaeläinlääkäriin palkan tältä osin. **Elintarvikelain mukainen valvonta (liha- ja kalalaitosten valvonta ja maitohygieniatarkastukset) on kunnallista** ja Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuolto maksaa valvontaeläinlääkäriin palkan tältä osalta. Valtion valvonnan osuudesta toimitetaan hallintosihteerille kuukausittain lomake, jonka perusteella valtion laskutus hoidetaan.

Valvontaeläinlääkäri tekee **praktiikkaa (40% virasta)**. Tämä on yksi päivä viikossa pieneläinpraktiikkaa, osallistuu päivystykseen sekä tekee praktikkoeläinlääkäriin lyhyet (alle viikon pituiset) viransijaisuudet sekä syksyisin poroerotusaikaan 2 kk praktiikkaa. Jääviysongelman välttämiseksi Kittilän praktikkoeläinlääkäri hoitaa pääsääntöisesti tuotantoeläinten (lypsy- ja lihakarjatilat) terveydenhuollon sekä vetokoirayritysten ja isompien hevostallien terveydenhuollon. Aina jääviysongelmaa ei pystytä välttämään (päivystys, sijaisuudet). Vetokoirayritykset ja yli 6 hevosta käsittävät tallit ovat eläinsuojelulain sekä maidontuotantotilat elintarvikelain mukaan

säännöllisen valvonnan kohteita, jotka valvontaeläinlääkäri tarkastaa säännöllisesti. Praktiikkajakson aikana valvontaeläinlääkäri hoitaa kiireelliset eläinsuojelu- ja valvontatehtävät.

Tunturi-Lapin alueella toimii valvontaeläinlääkäri lisäksi **viisi praktikkoeläinlääkäriä**. Sodankylän toimipisteessä työskentelee kaksi eläinlääkäriä (2 virkaa), Enontekiöllä ja Muoniossa toinen viroista, joka on ollut 50 % virka, saadaan v.2018 alusta 100 % :ksi. Enontekiöllä ja Muoniossa on siten 2 eläinlääkäriä virkaa. Kittilässä on 1 eläinlääkäriä virka (praktikko) ja valvontaeläinlääkäriä virka (60 % valvontaa, 40 % praktiikkaa). Toinen Sodankylän eläinlääkäreistä toimii valmiuseläinlääkäriä vakavissa eläintautitilanteissa. Kittilän praktikkoeläinlääkäri toimii eläinlääkäreiden yhteyshenkilönä, laatii yhdessä valvontaeläinlääkäriä kanssa EHO:n sekä laatii päivystyslistan eläinlääkäripäivystykseen.

Tunturi-Lapissa välimatkat ovat pitkät. Alueen kokonaispinta-ala on noin 31 129 km². Väestömäärä alueella on noin 20 000. Väestötiheys on keskimäärin 0,7 asukasta/km². Tämä vaikuttaa erityisesti päivystyksiin, koska yhteen päivystysmatkaan kuluu paljon aikaa.

Poronhoito on merkittävä elinkeino alueella. Porojen lukumäärä on noin 67 000 kpl. Syksyisin poroerotuksissa tapahtuva porojen loislääkitys antaa eläinlääkäreiden työhön erityispiirteen ja on merkittävä osa kunnallista eläinlääkintähuoltoa Lapissa. Erotuksissa eläinlääkäri valvoo eläinsuojelua ja hoitaa tarvittaessa yksittäisten porojen vammoja ja sairauksia. Porojen talviaikainen tarhaus on lisännyt porojen tarttuvien tautien esiintymistä (suutulehdus, nekrobasilloosi) sekä ruokintaperäisiä sairauksia. Eläinlääkäriä käytetään lääkitsemään enenevässä määrin yksittäisiä tarhaporoja. Alueella toimivien matkailuyritysten ajohärdät kaipaavat usein eläinlääkäriä apua. Porojen loislääkitys kestää syyskuusta helmikuun loppuun saakka ja erotukset tekevät syksystä eläinlääkäreiden kiireisimmän työajan. Poroerotuksia on myös viikonloppuisin. Enontekiöllä ja Muoniossa ei ole omaa poroteurastamoja. Porojen kuljetusmatkat teurastamolle ovat tästä syystä pitkät.

Alueen lypsykarjat ja tuotantoeläintilat ovat keskittyneet Sodankylään. Kittilässä, Enontekiöllä ja Muoniossa on vähemmän tuotantotiloja kuin Sodankylässä. Lypsytilojen liittyminen terveydenhuoltojärjestelmä Nasevaan lisääntyy, koska meijerit houkuttelevat maidon hintalisällä tiloilla mukaan. Terveydenhuoltotyö on ennaltaehkäisevää nautojen terveydenhoitoa.

Muonion, Enontekiön ja Kittilän alueella on useita, suuria **rekikoiratarhoja**. Rekikoirien lukumääräksi on arvioitu noin 3000 . Myös rekikoirien kohdalla ennaltaehkäisevän terveydenhuollon merkitys kasvaa. (madotus, muu terveydenhuolto ja eläinsuojelu). Rekikoirapaikat (16 kpl) ovat ilmoituksenvaraisia toimijoita eläinsuojeluvalvonnassa ja ovat säännöllisen vuosittain tapahtuvan valvonnan piirissä.

Metsästyskoirien määrä alueella on suuri. **Lemmikkieläinten** määrä lisääntyy edelleen. Lemmikit ovat tämän päivän yhteiskunnassa perheenjäsenen asemassa ja lemmikkeihin kohdistuville eläinlääkäripalveluille asetetaan yhä suurempia odotuksia ja vaatimuksia. Matkailusesonkeina hoidetaan paljon turistien lemmikkejä, jotka vaativat yleensä kiireistä hoitoa.

Hevostalous käyttää eläinlääkäriä palveluja elinkeino- että harrastetoiminnassa. Kittilässä ja Sodankylässä on paljon hevosia. Ilmoituksenvaraisia talleja on koko alueella 10 kpl. Kaikkiaan talleja on alueella noin 50-80 kpl.

Sodankylän eläinlääkärit toimivat sivutoimisesti **poroteurastamoiden lihintarkastus-eläinlääkäreinä** Lapin aluehallintoviraston (AVI) palkkaamina. Sodankylän teurastamoissa on laskettu eläinlääkäreiden työajaksi teurastamalla yhteensä noin 60 henkilötyöpäivää vuodessa. Kittilän poroteurastamo hoitaa lihintarkastuseläinlääkäri Rovaniemeltä käsin. Hänen työpanos ei ole tällä hetkellä tiedossa.

Alueella on 4 poroteurastamoja ja 7 poronlihanjalostuslaitosta. Poronlihanjalostuslaitoksista 2 kuuluu AVI:n kautta poronlihan tarkastuseläinlääkäreiden valvontaan, 1 Eviran valvontaan ja 4 kunnallisen valvonnan piiriin. Alueella on lisäksi 4 kala-alan laitosta.

Eläinlääkäripäivystyksessä (iltaisin ja viikonloppuisin) eläinlääkärille voi tulla **ilmoitus ruokamyrkytyspäilystä**. Tällöin eläinlääkäri hoitaa ensitoimet, esim. toimintaohjeiden antaminen, veden käyttökielto sekä välitön yhteydenotto terveydenhoitohenkilöstöön (ruokamyrkytystyöryhmään). Päivystävä eläinlääkäri saa tarvittaessa yhteyden päivystysalueen terveystarkastajiin virka-ajan ulkopuolella. Tilanteen selvittely voidaan tällöin aloittaa viivytyksettä. Eläinlääkäri kuuluu alueen ruokamyrkytystyöryhmään. Ruokamyrkytyksen aiheuttaja on useimmiten eläinperäinen bakteeri tai virus ja eläinlääkäriin asiointituntemusta tarvitaan tämän vuoksi.

Muonion ja Enontekiö alueella on useita **rajanylityspaikkoja** Ruotsiin ja Norjaan. Ihmiset matkustavat yhä enemmän myös lemmikkejä mukanaan ja rajatarkastuksien myötä yhä useammin tarvitaan eläinlääkäriä varmistamaan se, että asiakirjat ovat kunnossa.

Henkilöstön yhteystiedot sekä toimipisteiden osoitteet:

1. Sodankylä

- Ympäristöterveyspäällikkö:

, Jäämerentie 1, 99600 Sodankylä

- Eläinlääkärit:

Tarja Nikula /praktikko- ja valmiuseläinlääkäri 040 5708223

Sauli Koski /praktikkoeläinlääkäri 0400 398975

Vastaanoton osoite: Kaarrostie 10, 99600 Sodankylä

2. Kittilä

- Eläinlääkärit :

Raisa Kiimamaa / valvontaeläinlääkäri (60 % valvontaa, 40 % praktiikkaa) 040-6692192

Reetta Åberg vs. valvontaeläinlääkäri 1.10.-17- kesä 2018

Pirjo Korhonen /praktikkoeläinlääkäri 0400-393503

Vastaanoton ja toimiston osoite : Sairaalan tie 2 D, 99100 Kittilä

3. Enontekiö ja Muonio

- Eläinlääkärit :

Marianne Mannela /praktikkoeläinlääkäri 040 6621452

Hannamari Hintsa /praktikkoeläinlääkäri 100 % 1.1 2018 alkaen (Sodankylän kunnanvaltuusto vahvistaa joulukuussa 2017) 0408653766

Enontekiön vastaanoton osoite: Kuntokatu 6 99400 Enontekiö

Muonion vastaanoton osoite : Pirkantie 43, 99300 Muonio

Henkilöstön email- osoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@sodankyla.fi

Eläinlääkäriresurssien arviointi

Resurssikartoitus on tehty liitteessä 2. Resurssitarvetta ja käytössä olevia resursseja mitataan henkilötyövuodella (htv). 1 htv on työaika, jonka yksi kokopäiväinen työntekijä tekee vuodessa (12xkuukausityötunnit). Vuosiloma sisältyy henkilötyövuoteen.

Alueella on 61 nautatilaa, joista suurin osa on Sodankylässä, lammas- ja vuohitiloja on 24, hevostiloja 51, villisikatiloja 3 ja siipikarjatilajoja 2.

Lemmikkien (koirat, kissat) määräksi on arvioitu alueella noin 6000. Vetokoirien määräksi on arvioitu noin 3000. Vetokoirapaikkoja on 17. Suurin osa vetokoirapaikoista sijaitsee Enontekiöllä, Muoniossa ja Kittilässä. Matkailupaikkoja, joissa on ajoporojen suorittamaa turistiajelua, on kymmenkunta.

Tuotantotilakäyntejä eläinlääkärit tekevät alueella vuosittain arviolta 900 käyntiä, joista poroerotuskäyntejä (loislääkitys) on 150 ja koiratarhakäyntejä noin 75. Enontekiöllä ja Muoniossa eläinlääkäreillä menee usein koko päivä koiratarhakäynnillä, jonka aikana hoidetaan kymmeniä koiria kerralla. Pieneläimiä hoidetaan alueella vuosittain noin 3500 yksilöä. Terveystenhoitotyötä tehdään 34 tilalla.

Eläinlääkäripalveluiden resurssitarve on 5,75 htv (sisältää 0,5 htv, joka tarvittaisiin jotta päivystysvapaiden pitäminen mahdollistuisi). Vuoden 2017 resurssitarpeen kartoituksessa ei ole huomioitu päivystysvapaiden resurssitarvetta. Vuoden 2018 resurssitarpeen kartoituksessa tämä on huomioitu. Eläinlääkäripalveluiden henkilöresurssit ovat 5,25 htv vuoden 2018 alusta, kun Sodankylän kunnanvaltuusto vahvistaa Enontekiön ja Muonion 50 % viran muuttamisen 100 %:ksi.

Eläinlääkäriresurssein pystytään hoitamaan peruseläinlääkintähuolto ja päivystys. Järjestelmä mahdollistaa poroerotusaikana töiden sujumisen. Syksyn viikonloppueroituksista ja päivystyksistä kertyy eläinlääkäreille paljon vapaapäiviä, joiden kaikkien pitäminen työyhteisön järjestelyin on mahdotonta. Työnantajan tulisi tarkemmin ohjeistaa ja luoda käytäntö, jonka avulla kertyneet päivystysvapaat voitaisiin pitää. Lisäresurssia tarvittaisiin tämän ongelman ratkaisemiseen. Sijaisia tulisi palkata purkamaan kertyneet vapaat. Sijaismäärärahoja pitää varata talousarvioon riittävästi jotta vuosilomat ja viikonlopputöistä kertyneet vapaat pystytään pitämään. Tällä hetkellä sijaismäärärahat ovat liian pienet.

Eläinten terveyden valvontaan tarvittava resurssitarve on 0,1 htv, sivutuotevalvonnan resurssitarve 0,05 htv ja hyvinvoinnin valvontaan 0,4 htv ja elintarvikevalvontaan 0,1 htv. Yhteensä **resurssitarve valvonnassa on 0,65 htv. Valvontaeläinlääkäri resurssi valvontaan on 0,60 htv, mikä on riittävä.**

3.2 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Kunta työnantajana huolehtii, että kunnaneläinlääkärin virkaan valitaan tehtävään päteviä henkilöitä. Kunnaneläinlääkärin virkaan edellytetään tutkintoon perustuvan ja erikseen myönnetyn pätevyyden lisäksi, että tehtävään valittavalla henkilöllä on riittävästi osaamista tehtävien hoitoon. Kunta varmistaa, että kunnan valvovilla viranomaisilla on riittävä ja asianmukainen hallintomenettelyjen tuntemus. Riittävään osaamiseen kuuluu myös tehtävien edellyttämä kielitaito.

Kunta työnantajana huolehtii, että eläinlääkintähuollon henkilöstöllä on riittävät mahdollisuudet osallistua täydennyskoulutukseen.

Kunta suunnittelee, miten varmistetaan henkilökunnan riittävä pätevyys ennen työsuhteen solmimista

Kaikki Tunturi-Lapin alueella vakituisissa eläinlääkärin viroissa olevat eläinlääkärit ovat Suomessa laillistettuja eläinlääketieteen lisensiaatteja. Kaksi eläinlääkäriä on suorittanut hygieenikko-eläinlääkärin tutkinnon.

Kunnaneläinlääkäreiden täydennyskoulutus

- aluehallintoviraston koulutuspäivät
- eläinlääkäripäivät
- yksityiset koulutukset

Alueen eläinlääkärit osallistuvat AVI:in järjestämille joka syksyisille koulutuspäiville Luostolla. Koulutus keskittyy ajankohtaisiin aiheisiin: eläntautitilanteeseen, porojen terveysteen ja teurastukseen liittyviin asioihin ja eläinsuojeluun.

Kunnan tulee laatia eläinlääkintähuollon henkilökunnan monivuotisen täydennyskoulutussuunnitelman. Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan ympäristöterveydenhuollon henkilökunnan olisi päästävä osallistumaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen vähintään kahdeksana päivänä vuodessa. Suunnitelman tulisi olla monivuotinen.

Koulutuksiin osallistuminen on ollut henkilökohtaisesta halusta kiinni. Koulutussuunnitelmaa ei ole. Koulutusten tuomista paikalle tai koulutusten järjestämistä tietotekniikan avulla tulisi lisätä.

4 TIETOJÄRJESTELMÄT

Eläinlääkintähuollon tietojärjestelmä (Elvi) on hallinnonalan perusjärjestelmä, joka korvaa vaiheittain Eliten ja Elviksen. Elitessä, myöhemmin Elvissä, on eläinlääkäri-, eläinkuljettaja-, eläinvälittäjä- ja lääkevalmisterekisterit. Lisäksi Elviin tullaan tallentamaan virkatoimituksia, tautitapauksia, tautivastustusohjelmat, luvan- ja ilmoituksenvaraiset eläinten pitopaikat sekä rajoittavat määräykset. Toistaiseksi Elvi on Eviran ja AVI:n käytössä, mutta jatkossa myös kunnaneläinlääkärit tulevat käyttämään Elviä.

TRACES (Trade Control and Expert System) on komission ylläpitämä, internetissä toimiva järjestelmä mm. elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden jäljitettävyyden ja valvonnan varmistamiseksi EU:n jäsenvaltioiden välisissä siirroissa (sisämarkkinakauppa) sekä tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista. Järjestelmässä laaditaan sisämarkkinakaupassa vaadittavat terveystodistukset ja sivutuotteiden kaupalliset asiakirjat sekä eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen rajatarkastustodistus (CVED) sähköisesti. TRACES-järjestelmän avulla voidaan seurata ja jäljittää lähetyksiä ja eri osapuolet saavat tietoa lähetyserää koskevista tarkastuksista ja niiden tuloksista. TRACES-järjestelmää käyttävät sekä viranomaiset (kunnaneläinlääkärit, läänineläinlääkärit, maa- ja metsätalousministeriö, Tulli ja Evira) että toimijat.

Kartturi-sovelluksella hallinnoidaan helposti leviävien eläintautien vastustustoimenpiteitä. Kartturi-sovelluksella piirretään karttapohjalle rajoitusvyöhykkeet sekä haetaan vyöhykkeiltä tilat, joilla on taudille herkkiä eläinlajeja. Kartturilla voi tehdä raportteja ja listoja tietyn alueen eläintenpitopaikoista esimerkiksi kunnan resurssitarpeen kartoitusta varten. Viranomaisille suunnattuja koulutuksia järjestetään tarvittaessa.

Rokotusrekisteri on pääasiassa nautojen, lampaiden ja vuohien rokotuksiin tehty sovellus, jolla voidaan hallinnoida viranomaisten edellyttämien rokotusten tietoja muun muassa mahdollisen sinikielitautiepidemian aikana.

Eläintietojärjestelmän kehittämishankkeen tavoitteena on luoda yhdenmukainen tietokanta, johon eläintietojen ilmoittaminen tehdään yhtenäisiä palveluja käyttäen ja jonka tiedot ovat eläintenpitäjien, viranomaisten ja muiden asianosaisten käytettävissä. Eläintietojärjestelmän avulla voidaan tehdä myös korvamerkkitulauksia (lampaat ja vuohet), yksilöllisiä tunnustulauksia (esim. Hippos ja Kenneliitto) sekä rekisterikyselyitä (teurastamot ja viranomaiset). Eläintietojärjestelmää käyttävät eläintenpitäjät, eläinvälittäjät, teurastamot, ELY-keskukset, läänineläinlääkärit, Mavi, hävityslaitokset, Tike, MMM sekä Evira.

Nautarekisteri on Suomen ensimmäinen virallinen yksilöeläinrekisteri. Myös nautarekisteri tullaan siirtämään osaksi eläintietojärjestelmää.

ID-valvonta-sovellusta käytetään eläinten merkintää ja rekisteröintiä koskevan valvonnan (ml. täydentävien ehtojen valvonta) tietojen ylläpitoon. ID-valvonta-sovellusta käytetään ELY-keskuksissa, aluehallintovirastoissa, Evirassa sekä MMM:ssä.

Eläintenpitäjärekisteri on Eviran omistama eläintenpitäjien ja pitopaikkojen rekisteröintiin tarkoitettu tietojärjestelmä. Kunnan maaseutuviranomaisten käytössä olevalla sovelluksella rekisteröidään kaikki lammask-, nauta-, sika- sekä vuohieläintenpitäjät, haaskaruokintapaikat, siipikarjanpitäjät, mehiläisten- ja kimalaistenpitäjät, turkiseläinten pitäjät sekä kameli- ja hirvieläintenpitäjät. Sovelluksella rekisteröidään myös eläinten pitopaikat ja muodostetaan eläintenpitäjien tarvitsemat merkintätunnukset (siat ja munintakanalat). Hevosten pitäjät on seuraava rekisteriin tehtävä täydennys. Eläintenpitäjärekisteriä käyttävät Evira, läänin- ja kunnaneläinlääkärit, ELY-keskukset sekä kunnan maaseutuviranomaiset.

Vesiviljelyrekisteri on Eviran omistama vesiviljelyeläinten pitäjien ja pitopaikkojen rekisteröintiin tehty sovellus. Vesiviljelyrekisterin pitopaikat on käytettävissä Kartturissa.

Tukisovellus on Maaseutuviraston sovellus, jota ollaan uusimassa. Tavoitteena on tallentaa Tukisovellukseen jatkossa kaikki täydentävien ehtojen valvonnat. Tukisovelluksen täydentävien ehtojen osion valmistuminen siirtyy tähänhetkisten tietojen mukaan vuoteen 2018.

Valvonnan viranomaisekstranet eli Eviranet on vain viranomaisille suunnattu, suljettu verkkopalvelu, joka tehostaa Eviran toimialan viranomaisten välistä viestintää.

Viranomaiskäytössä olevien tietojärjestelmien lisäksi toimijoilla on käytössään erilaisia seurantajärjestelmiä:

Naseva eli nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä on Eläintautien torjuntayhdistys (ETT) omistama ja ylläpitämä selainpohjainen sovellus, jota käyttävät nautatilat, eläinlääkärit sekä muut toiminnan yhteistyötahot, kuten meijerit, teurastamot ja neuvonta. Nasevaan tallennetaan terveydenhuollon sopimustilojen toimenpiteet. Eläinlääkärit ja tuottajat voivat hyödyntää Nasevaa lääkitys- ja hoitotietojen kirjauksessa sekä tuottajat ketjuinformaatiotietojen välittämisessä.

Sikava eli sikaloiden terveystietorekisteri on selainpohjainen sovellus, jota käyttävät sikatilat, eläinlääkärit sekä muut toiminnan yhteistyötahot, kuten teurastamot ja neuvonta.

Tunturi-Lapin alueella TRACES-järjestelmää käytetään Enontekiöllä ja Muoniossa paljon esimerkiksi Ruotsiin teuraaksi vietävien elävien porojen viennin yhteydessä ja Norjaan ja Ruotsiin vietävien kilpaporojen viennin yhteydessä. Valvontaeläinlääkäri käyttää TRACES-järjestelmää vienti- ja tuontivalvonnassa.

Nasevaa käytetään ympäristöterveydenhuollon alueella nautatiloilla, joiden kanssa on terveydenhuoltosopimus. Lääkitykset päivittyvät Nasevaan eläinlääkäriohjelmistojen (Provet, Kuusivet) kautta. Sikava ei ole käytössä toiminta-alueella.

Ympäristöterveydenhuollon alueella eläintenpitäjärekisterillä on merkitystä lähinnä lammas-, ja nautaeläinten kohdalla sekä tulevaisuudessa haaskaruokintapaikkojen rekisteröinnin kohdalla.

Eviranet on otettu Tunturi-Lapin yhteistyöalueella käyttöön ja eläinlääkärit on liitetty järjestelmän käyttäjiksi.

Kittilän, Enontekiön ja Muonion eläinlääkäreillä on potilastiedoissa käytössä yhteinen ohjelma (Provet), jonka avulla hoitava eläinlääkäri näkee kollegan eläimelle antaman hoidon. Sodankylän eläinlääkäreillä ja valvontaeläinlääkärillä on käytössä Kuusivet-eläinlääkäriohjelma. Eläinlääkäriohjelmien vuosimaksuista vastaa työantaja.

Eläinlääkäreillä on pääsy TerveKuu-valvontaohjelmaan. Tervekuu-ohjelmaan tallennetaan kaikki eläinsuojelutarkastusten pöytäkirjat ja sitä käytetään myös elintarvikevalvonnassa. Tervekuu-ohjelman kautta löytyy myös kaikkien tarkastuskohteiden osoitetiedot.

5 YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ

Hallintolaki edellyttää, että viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustettava toista viranomasita tämän pyynnöstä hallintotehtävän hoitamisessa sekä muutoinkin pyrittävä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä. Viranomaisten välisestä virka-avusta säädetään erikseen.

Eläintautilaissa ja eläinsuojelulaissa on säännöksiä eri viranomaisten velvollisuuksista ilmoituksiin ja yhteistyöhön eläintauti- ja eläinsuojelutapauksissa.

Toimivaltaiset viranomaiset noudattavat toiminnassaa suurta avoimuutta. Yleisöllä on oikeus tutustua toimivaltaisen viranomaisen valvontatoimia ja niiden tehokkuutta koskeviin tietoihin ja valvontaraportteihin. Viranomaisen toiminnan julkisuudesta säädetään myös julkisuuslaissa.

Vistinnän periaatteina on luotettavuus, avoimuus, tasapuolisuus ja nopeus. Viestintää ohjataan VASU:n II –osan kohdassa 8.5 ja ympäri-ohjelman kohdassa 2.5.2.

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollon viestinnästä vastaa ympäristöterveyspäällikkö. Eläintauteihin ja eläinsuojeluun liittyvissä asioissa tiedottamisesta vastaa valvontaeläinlääkäri ja tapausta hoitava eläinlääkäri.

Yhteistyöalueen kunnissa toimii ruokamyrkytystyöryhmät, joihin on nimetty eläinlääkäri jäseneksi. Ruokamyrkytyksissä tiedottamisesta vastaa ruokamyrkytystyöryhmän johtava lääkäri.

5.1 Viranomaisten sisäinen ja viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus

Monessa valvontatilanteessa saatetaan tarvita useamman viranomaisen yhteistyötä. Esim. eläinsuojeluvalvonnassa poliisin ja kunnan eläinsuojeluviranomaisen yhteistyö ja zoonositapausten yhteydessä eläinlääkintähuollon ja terveydenhuollon yhteistyö on tärkeää. Yhteistyöalueen kunnissa on ruokamyrkytystyöryhmät, joihin on nimetty b

Sisäisessä viestinnässä käytetään puhelinta ja sähköpostia. Eläinlääkäreillä ja terveystarkastajilla on käytössä sähköpostiryhmät. Sähköinen intranet- yhteys eläinlääkäreiden ja terveystarkastajien kesken avattiin syksyllä 2014. Yhteisiä työkokouksia eläinlääkäreiden kesken on järjestetty puolivuositain.

Eläinlääkärit tekevät yhteistyötä terveystarkastajien ja muiden kuntien valvontaviranomaisten, Lapin aluehallintoviraston läänineläinlääkäreiden ja Elintarviketurvallisuusviraston viranomaisten kanssa. Yhteistyömuotoina ovat sähköpostikeskustelu, puhelinkeskustelut ja koulutuspäivät.

Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden ja etujärjestöjen kuten esimerkiksi poliisin, tullin, rajavartiolaitoksen, alueellisten terveyskeskusten, oppilaitosten jne. kanssa.

5.2 Erityistilanneviestintä

Eläintauteja koskevissa erityistilanteissa viestintä tapahtuu eläinlääkintähuoltolain mukaisella tavalla. Esimerkiksi vastustettavan eläintaudin ollessa kyseessä eläinlääkäri tekee asiasta ilmoituksen läänineläinlääkärille, joka ilmoittaa asiasta Elintarviketurvallisuusvirastoon valvontaosastolle Eläinten terveys ja hyvinvointiyksikköön. Jos eläinlääkäri ei tavoita läänineläinlääkärinä, ilmoittaa hän asiasta Elintarviketurvallisuusvirastoon. Lisäksi asiasta ilmoitetaan terveydenhuoltoviranomaisille eli tartuntatautihoitotyöryhmän vastaavalle lääkärille mikäli kyseessä on terveydenhuoltoviranomaisille ilmoitettava eläintauti. Riippuen tilanteesta tiedotus tapahtuu eläinlääkärin, läänineläinlääkärin, Elintarviketurvallisuusviraston viranomaisten tai tartuntatautihoitotyöryhmän vastaavan lääkärin toimesta. Eläintaudin ollessa kyseessä Elintarviketurvallisuusvirasto antaa ohjeet mahdollista näytteenottoa ja jatkotoimenpiteitä varten.

Ruokamyrkytys- tai vesivälitteisen epidemian ollessa kyseessä noudatetaan ympäristöterveydenhuollon erityistilannesuunnitelmaa viestinnässä.

6 MAKSUT

Kunnan valvontaviranomaisen (monijäseninen lautakunta tai vastaava toimielin) on vahvistettava kunnalle mahdollisesti perittävien klinikkamaksujen ja keskitetystä yhteydenottopalvelusta perittävien maksujen suuruudet. Klinikkamaksuja vahvistettaessa on syytä huomioida klinikan varustustaso.

Varmistaakseen, että sairasta eläintä ei jätetä hoitamatta matkoista johtuvien kustannusten takia ja turvatakseen kuntalaisten tasapuoliset oikeuden lakisääteisten peruspalvelujen käyttäjinä, voi

kunta asettaa tietyn omavastuuosuuden matkoista johtuviin kustannuksiin (kunnallisen eläinlääkäritaksan matkasta riippuva käyntimaksu ja kilometrikorvaukset) ja subventoida eläinlääkäripalvelujen käyttöä omavastuuosuuden ylittävältä osalta.

Valvontatehtävistä maksettavista korvauksista on MMM:n, Kuntaliiton ja Eviran ohje 6182/0405/2010 sekä Eviran ohje 15901/1. Aluehallintovirasto antaa tarkemmat ohjeet eläinlääkintähuoltolain sekä eläintautilain nojalla tapahtuvasta laskutuksesta.

Tunturi-Lapissa on otettu käyttöön 1.2.2014 klinikkamaksu 10 euroa (alvillinen) pieneläinkäyntiä kohden. Maksu ei koske hyötyeläimeksi (vetokoira, porotöihin käytettävä koira) luettavaa koira. Klinikkamaksut kattavat toimipisteiden vuokra- ja siivouskuluja. Klinikkamaksuja tulee myös käyttää vastaanottojen kehittämiseen ja varustustason ylläpitämiseen ja varusteiden hankintaan.

Sodankylän ja Kittilän vastaanotoilla on röntgen, jonka laitemaksuksi yhteistyöalue on vahvistanut 30 euroa (+alv)/kuvaus.

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella on yhteiset hyötyeläinsubventiot (nauta, poro, lammas, valjakkokoirat). Hevosten kiireistä hoitoa koskevat sairastapaukset (ähkylä, haavat yms.) ovat niin ikään subventioiden piirissä. Eläimen omistajan omavastuuosuus käyntimaksusta on 20 € ja km-kuluista 17 €. Toimenpidettä ei subventoida. Alv- osuus tulee kokonaan eläimen omistajan maksettavaksi.

7 VALVONNAN TOIMEENPANO

Kunnan on huolehdittava eläintautilaissa, eläinsuojelulaissa, eläinten lääkitsemislaissa sekä sivutuotelainsäädännössä kunnaneläinlääkärille säädettyjen tai näiden lakien nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoidon edellytysten järjestämisestä alueellisen suunnitelman ja valtakunnallisen ohjelman mukaisesti (ElhL 15§)

Valvonnan suuntaamisessa pyritään riskiperusteisuuteen ottaen kuitenkin huomioon säädösten edellyttämät vaatimukset. Valvontaa suoritetaan sekä ennalta suunniteltuna valvontana että epäilyyn perustuvana valvontana.

Valvontaan liittyviä ohjeita ja lomakkeita on Eviran nettisivulla sekä Eviranetissä.

7.1 Eläintautivalmius

Aluehallintovirasto suunnittelee, ohjaa ja toteuttaa eläintautien vastustamista toimialueellaan. Aluehallintovirasto ylläpitää toimialueensa eläintautivalmiutta ja laatii toimialueensa koskevia valmiussuunnitelmia eläintautien varalta. (Eläintautilaki 441/2013 (EtL), 85§)

Osa kunnaneläinlääkäreistä on nimetty valmiuseläinlääkäreiksi, jotka ovat saaneet lisäkoulutusta helposti leviävien eläintautien vastustustyöhön. Läänineläinlääkäri pitää luetteloa toimialueensa valmiuseläinlääkäreistä. Valmiuseläinlääkärien perehtyneisyyttä hyödynnetään eläintautitapauksissa ja he osallistuvat eläintautien torjuntatyöhön tarvittaessa. Tautia epäiltäessä ja taudinpurkauksen varhaisessa vaiheessa käytetään ensisijaisesti oman aluehallintoviraston toimialueen virka- ja valmiuseläinlääkäreitä.

Valmiusasioista vastaava läänineläinlääkäri antaa valmiuskoulutusta siten, että mahdollisimman monella valmiuseläinlääkärillä on mahdollisuus osallistua koulutukseen ainakin yhtenä työpäivänä vuodessa. Evira järjestää vuosittain kansallisen koulutuspäivän valmiuseläinlääkäreille (ns.

valmiuspäivä). Jokaisella valmiuseläinlääkärillä pitää olla mahdollisuus osallistua johonkin valmiuskoulutukseen vuosittain.

Aluehallintovirasto huolehtii, että muillakin kunnaneläinlääkäreillä kuin valmiuseläinlääkäreillä on riittävä tietämys tautivastustuksesta ja olemassa olevista valmiussuunnitelmista. Aluehallintovirasto varmistaa, että kunnan tasolla on riittävä tietämys olemassa olevista valmiussuunnitelmista, ja että varosuunnittelun taso, sijaisjärjestelyt mukaan lukien, on kunnissa riittävä.

Tunturi-Lapin toiminta-alueella on yksi valmiuseläinlääkäri, jonka toimipaikka on Sodankylässä.

7.2 Eläintautiepäilyt ja –tapaukset

Epäily tarttuvan eläntaudin esiintymisestä voi syntyä pääsääntöisesti joko tilalla eläimen tai eläinryhmän kliinisten oireiden tai tuotannon tunnuslukujen muutosten perusteella tai näytteen tutkimuksen yhteydessä laboratoriossa. Kunnan- tai läänineläinlääkärin on viipymättä tutkittava eläin, jossa epäillään vastustettavaa tai uutta vakavaa eläintautia ja arvioitava, onko kyseessä epäily, joka on syytä varmistaa lisätutkimuksilla. Jos kyseessä on virallinen eläintautiepäily, aluehallintovirasto voi antaa pitopaikalle välttämättömiä toimenpiteitä koskevan päätöksen taudin leviämisen estämiseksi. Päätöksen siitä, onko kyseessä virallinen eläintautiepäily, tekee aluehallintovirasto.

7.3 Eläintautien ilmoittaminen

Eläinlääkärin on ilmoitettava vastustettavan eläntaudin epäilystä tai todetusta taudista viipymättä. Yksityinen eläinlääkäri ilmoittaa kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle ja kunnaneläinlääkäri ilmoittaa aluehallintovirastolle. Helposti leviävästä, vaarallisesta ja uudesta vakavasta eläntaudista on ilmoitettava välittömästi, myös päivystysaikana. Valvottavista ja MMM:n asetuksessa 1010/2013 luetelluista eläintaudeista on ilmoitettava seuraavana arkipäivänä. Muista ilmoitettavista eläintaudeista ilmoitetaan vain kuukausiyhteenvedossa. Vastustettavat ja ilmoitettavat eläintaudit on lueteltu lainsäädännön lisäksi Eviran internetsivuilla.

Kuukausiyhteenvedo

Kunnaneläinlääkärin on toimitettava kuukausiyhteenvedo alueellaan epäilyistä tai todetuista eläintaudeista aluehallintovirastoon kuukausittain seuraavan kuun 15. päivään mennessä. Samassa kunnassa tai yhteistoiminta-alueella toimivat virkaeläinlääkärit voivat myös toimittaa yhteisen ilmoituksen, kunhan asia käy ilmi kuukausiyhteenvedosta.

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollossa jokainen eläinlääkäri huolehtii itse kuukausi-ilmoituksen täyttämisestä ja toimittamisesta AVI:iin.

7.4 Eläintauteja tutkivat laboratoriot

Evira ylläpitää julkista rekisteriä vastustettavia eläintauteja tutkivista laboratorioista.

7.5 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkkailu

Joillekin lakisääteisesti vastustettaville eläintaudeille on erillislainsäädännöllä säädetty terveystarkkailun vähimmäistasosta. Kana-, broileri- ja kalkkunaparvia, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita ja keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa tuottavia nautojen pitopaikkoja koskee **pakollinen salmonellatarkkailu**. Pitopaikat voivat liittyä **vapaaehtoiseen terveystarkkailuun** lampaiden ja vuohien maedi-visnan sekä scrapien varalta, tarhattujen hirvieläinten tuberkuloosin tai kalojen BKD:n varalta. (Vna 838/2013). Myös siipikarjan vientilaitoksilla on toteutettava erillistä terveystarkkailu- ja näytteenotto-ohjelmaa.

Toimija vastaa vapaaehtoisen terveystarkastuksen kustannuksista.

Tunturi-Lapin alueella on kaksi lammastilaa, jotka kuuluvat vapaaehtoiseen maedi-visna-valvontaohjelmaan. Salmonellavalvontaohjelmaan kuuluu yksi kotikanala Kittilässä ja yksi kotikanala Muoniossa. Alueella sijaitsevat luonnonravintolammikot kuuluvat vapaaehtoiseen BKD-valvontaohjelmaan, mutta näiden valvonta kuuluu toimijan kirjanpitoaikalaitoksen eläinlääkärille. Terveystarkastusohjelmiin kuuluvia käyntejä tekevät pääasiassa valvontaeläinlääkäri ja Sodankylän eläinlääkärit.

Alueella on kaksi mehiläistarhaa.

7.6 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus

Vesiviljelylaitosten tarkastukset ja näytteenotto tehdään pääosin riskiperusteisesti. Sisävesialueella tietyillä laitoksilla vapaaehtoinen BKD-terveystarkastus, joiden mukaan tarkastukset ja näytteenotto hoidetaan.

Tunturi-Lapin alueella on 9 luonnonravintolammikkoa, lähinnä Sodankylässä ja Kittilässä. Luonnonravintolammikoiden kirjanpitoaikat ovat Rovaniemellä, Ivalossa ja Kemijärvellä, joten tarkastukset hoidetaan näillä paikkakunnilla.

7.7 Muu eläintautitarkastus

Evira pyytää vuosittain seuranta-näytteiden ottamista erillisen suunnitelman mukaan.

Eläinnäyttelyt

Evira julkaisee ohjeen maatalousnäyttelyihin vietävien eläinten tarkastuksista ja eläimiltä vaadittavista tutkimuksista.

Eläinten keinollinen lisääntyminen

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollon alueella ei ole eläinten keinolliseen lisääntymiseen kuuluvia valvontakohteita.

Kyyhkyslakat

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollon alueella ei ole eläinten kyyhkyjen pitopaikkoja.

8 ELÄINTEN MERKITSEMINEN JA REKISTERÖINTI

Nautojen, sikojen, lampaiden, vuohien, haaskaruokintapaikkojen, siipikarjan (ml. fasaanit, viiriäiset, kyyhkyt jne.), mehiläisten ja kimalaisten, turkiseläinten, kamelieläinten (kamelit, laamat ja alpakat) ja hirvieläinten (pl. porot) pitäjien on ennen eläintenpidon aloittamista rekisteröidyttävä eläintenpitäjäksi oman kuntansa maaseutu-elinkeinoviranomaiselle. Vesiviljelyeläinten pitäjien on rekisteröidyttävä oman alueensa Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Samassa yhteydessä eläintenpitäjä rekisteröi pitopaikan kyseiselle eläinlajille. (Laki eläintunnistusjärjestelmästä 238/2010).

Tiloilla tehtäviä tarkastuksia suorittavat ELY-keskusten tarkastajat.

Valvontaeläinlääkäri tai virkaeläinlääkäri voi muun valvonnan yhteydessä (eläintauti- tai eläinsuojelutarkastuksen) yhteydessä varmistaa onko eläinten pitäjä rekisteröitynyt maaseutuelinkeinoviranomaiselle.

9 ELÄINTEN LÄÄKITSEMISEN VALVONTA

Lääkitsemislain mukaisia viranomaisia valvontaviranomaisia ovat Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, aluehallintovirastot sekä kunnaneläinlääkärit aluehallintoviraston määräyksen mukaisesti eläinten pitopaikoissa.

Eläinten lääkitsemisen valvonnan on oltava suunnitelmallista ja perustuttava säännöllisesti päivitettävään valvontaohjelmaan, jonka Evira laatii.

Evira toteuttaa ohjelmaa valtakunnallisesti ja AVI:t kukin toimialueellaan. Evira voi antaa ohjelman toteuttamista koskevia yksittäisiä määräyksiä aluehallintovirastoille.

Laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014) on muuttanut eläinten lääkitsemisen toimintaympäristöä. Eläinlääkärillä on aiempaa laajempi oikeus luovuttaa lääkkeitä tulevan tarpeen varalle terveydenhuoltoon kuuluville tiloille.

Eläinlääkäreiden valvonnan kattavuuden tavoitteena on 4-5 %. Se sisältää sekä epäilyvalvonnan että otantaan perustuvan valvonnan. Epäilyvalvontaan kuuluvat kenteluiden ja ilmiäntöjen sekä tuotantotilojen tarkastuksilla todettujen eläinlääkäristä johtuvien epäkohtien valvonta.

10 SISÄMARKKINKAUPPA, VIENTI JA TUONTI

10.1 Sisämarkkinakauppa

Toimijoiden, jotka siirtävät jäsenvaltiosta toiseen tiettyjä eläinlajeja tai tuotteita on haettava rekisteröintiä (Etl 60 §; Mm 1024/2013 4 §) tai tuontilupaa (Etl 63 §) Evirasta.

Evira ilmoittaa rekisteröinneistä ja tuontiluvista ohjeineen aluehallintovirastoon ja tapauskohtaisesti myös kunnaneläinlääkärille tai muulle valvovalle virkaeläinlääkärille.

Sisämarkkinatuonti

Aluehallintovirasto seuraa saapuvia eriä TRACES-järjestelmästä ja määrää kunnaneläinlääkäriä tarvittaessa tarkastamaan saapuneet erät. Kaikki Suomeen saapuneet märehitijät ja siat tarkastetaan Eviran ohjeiden mukaisesti kahden arkipäivän sisällä saapumisesta. Eläimiltä otetaan verinäytteet vain riskimaista tuotaessa. Muiden erien osalta suositellaan tarkastamaan uusien toimijoiden osalta ensimmäinen saapunut erä ja seuraavien tarkastusten tarve arvioidaan ensimmäisen tarkastuksen perusteella. Kunkin toimijan osalta tulisi tarkastaa vähintään yksi saapunut erä vuodessa. Kunnaneläinlääkäri voi seurata saapuvia eriä TRACES-järjestelmässä ja tehdä saapuneiden erien tarkastuksia myös ilman aluehallintoviraston kehoitusta.

Virkaeläinlääkäri on aina ryhdyttävä toimenpiteisiin, jos epäilee alueellaan olevan laittomasti tuotuja eriä.

Suomeen saapuvien erien mukana tulee seurata lähtömaassa virkaeläinlääkäriin myöntämä Traces-järjestelmässä laadittu terveystodistus ja muut tarvittavat asiakirjat (Etl 58 §, MMMa 1024/2013 7 §). Toimijan velvollisuutena on tarkastaa kaikki vastaanottamansa erät. Virkaeläinlääkäri voi tehdä saapuville erille tarkastuksia ja ottaa näytteitä (Etl 64 § ja MMMa 1024/2013 5-6 §).

Kaikki tehdyt sisämarkkinatuonnin tarkastukset raportoidaan täyttämällä valvontaosio TRACES-järjestelmään. Saapuneiden sivutuote-erien osalta täytetään valvontaosio kaupalliseen asiakirjaan (DOCOM) TRACES-järjestelmään, kun kunnaneläinlääkäri on ensin varmistunut, että erät ovat saapuneet laitokseen. Jos määräpaikka on päivittäin virkaeläinlääkäriin valvonnassa (esim. teurastamo), valvontaosio täytetään TRACES-järjestelmään kaikista eristä.

Jos kunnaneläinlääkäriellä ei ole mahdollisuutta itse käyttää TRACES-järjestelmää, hän voi pyytää läänineläinlääkäriä viemään tarkastuksen tuloksen järjestelmään puolestaan. Kunnaneläinlääkäreiden on suositeltavaa käyttää TRACES-järjestelmää oman alueen tapahtumien seuraamiseen. Päävastuu alueen TRACES-todistusten seuraamisessa on aluehallintovirastolla.

Tunturi-Lapin alueella eläinlääkäri ryhtyy aluehallintoviraston ilmoituksen ja ohjeistuksen perusteella paikallistason toimenpiteisiin mikäli paikkakunnalle saapuu eläin- tai tuote-eriä, jossa on syytä epäillä eläintautiriskiä tai jos epäillään, että eläin- tai tuote-erä on tuotu maahan laittomasti.

Kaikki Tunturi-Lapin virkaeläinlääkärit eivät käytä TRACES-järjestelmää.

Sisämarkkinavienti

Sisämarkkinaviennissä toimijan on pyydettävä valvovalta kunnaneläinlääkäriltä lähetettävien MMMa 1024/2013 liitteen 2 mukaisten erien tarkastamista. Kunnaneläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä ja laatii tarkastuksen perusteella kyseisen eläinlajin ja tuotteen tiedot sisältävän terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä (Etl 64 ja 66 §, MMMa 1024/2013 5 ja 7 §).

Toimenpiteet tehdään toimijan kustannuksella. Todistuksen voi viedä TRACES-järjestelmään myös toinen virkaeläinlääkäri. Tarkastanut kunnaneläinlääkäri kuitenkin leimaa ja allekirjoittaa lähetystä seuraavan todistuksen.

Rekisteröityjen hevosten terveystodistusta ei välttämättä tarvitse laatia TRACES -järjestelmässä, mutta TRACES-järjestelmän käyttö on suositeltavaa. Rekisteröity hevonen ei tietyin ehdoin tarvitse terveystodistusta kilpamatkoilla Pohjoismaissa.

Virkaeläinlääkärit seuraavat mahdollista eristä vastaanottajamaassa saatavaa palautetta ja reagoivat siihen.

Tunturi-Lapin alueelta viedään poroja Ruotsiin teurastettavaksi. Virkaeläinlääkäri tekee vietäville eläimille vientitarkastuksen ja kirjoittaa vientitodistuksen TRACES järjestelmään ja toimittaa todistuksen teurastamolle.

10.2 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Viejä pyytää kunnaneläinlääkäriltä tarkastusta ja selvittää vientiehdot. Viejän on varmistettava, että viennin kohdemaan vaatimat ehdot viennille täyttyvät. Jos kyseisten eläinten tai tuotteiden viennistä on tehty sopimus kohdemaan ja Suomen tai EU:n välillä, viennissä on noudatettava tämän sopimuksen ehtoja (MMM:n 832/3 ja 5-6 §).

Toimenpiteiden kustannuksista vastaa viejä.

Tunturi-Lapin alueella ei ole rajatarkastusasemaa, jonka kautta kolmansista maista tuontia tapahtuisi.

10.3 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus

Evira huolehtii eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen järjestämisestä sekä ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

Eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen suorittaa Elintarviketurvallisuusviraston palveluksessa oleva tai tähän tehtävään valtuuttama rajaeläinlääkäri (Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta 1192/1996).

11 ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

Voimassa olevan eläinsuojelulainsäädännön noudattamista valvotaan eläinsuojelutarkastuksissa. Jos tarkastuksessa havaitaan, että eläinten suojelusta annettuja säädöksiä on rikottu, eläinsuojeluviranomainen ryhtyy lainsäädännön edellyttämiin pakkokeinoihin. (Eläinsuojelulaki 247/1996 (EsL), 4 luku); Laki eläinten kuljetuksesta 1429/2006 (Ekl) 8 luku)

Jos eläinsuojeluviranomaisella on syytä epäillä, että eläinsuojelulainsäädäntöä on rikottu ja kun hän tekee eläinsuojelupäätöksen, hän on velvollinen tekemään asiasta ilmoituksen poliisille.

Kunnaneläinlääkäri, poliisi ja terveystarkastaja valvovat eläinsuojelulainsäädännön noudattamista kunnan alueella.

Kunta varmistaa, että eläinsuojelusäädösten vastaista menettelyä havaittaessa ryhdytään tarvittaviin pakkokeinoihin. Annettujen määräysten ja valvontojen loppuunsaattaminen pitää varmistaa sekä huolehtia eläinsuojelusäädösten rikkomisen ilmoittamisesta poliisille.

Tunturi-Lapin alueella eläinsuojeluvalvonta on keskitetty valvontaeläinlääkärille. Kaikki eläinlääkärit tekevät praktiikassaan myös eläinsuojelutyötä. Tarvittaessa kaikki eläinlääkärit tekevät eläinsuojelutarkastuksia alueella.

11.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Epäilyyn perustuvan eläinsuojelutarkastuksen tekee useimmiten alueen valvontaeläinlääkäri tai kunnanerläinlääkäri.

Paikallisen eläinsuojeluviranomaisen pyynnöstä vastuu tarkastuksen ja päätöksen tekemisestä vaikeimpien eläinsuojelutehtävien osalta voidaan kuitenkin siirtää kunnalta läänineläinlääkärille.

Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa aluehallintovirastolle esimerkiksi tilanteessa, jossa toimija ei ole noudattanut hänelle toistuvasti annettuja kieltoja tai määräyksiä, ja kieltoa tai määräystä on tarvetta tehostaa uhkasakolla tai teettämishallalla. Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa aluehallintovirastolle myös esimerkiksi tilanteessa, jossa tarkastuskohteessa on useita eläimiä, joiden osalta on tarve ryhtyä eläinsuojelulain 44 §:n mukaisiin välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

11.2 Tiloilla tehtävät otantaan perustuvat eläinsuojelutarkastukset

Evira ja aluehallintovirasto voivat eläinsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka loppuasetuksen noudattamisen valvomiseksi tai Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai EY:n oikeusjärjestyksen niin edellyttäessä määrätä virkaeläinlääkärit tekemään selvityksiä ja tutkimuksia sellaisessa eläintyöpiirissä, joissa eläimiä pidetään elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa. (EsL 48 §)

Eläinten hyvinvointia koskevien direktiivien ja asetusten noudattamisen valvomiseksi eläintyöpiirisiin tehdään mm. otantaan perustuvia eläinsuojelutarkastuksia. Aluehallintovirastojen läänineläinlääkärit tekevät tarkastukset.

11.3 Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa on valvottava säännöllisesti. Tavoitteena on tarkastaa toiminta vuosittain. Tavoitteesta voidaan poiketa, mikäli luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonnasta on tehty riskinarviointi aluehallintoviraston hyväksymien riskinarviointiperusteiden mukaisesti.

Ilmoituksenvaraisia kohteita Tunturi-Lapin alueella on 16 kenneliä tai koiratarhaa, 10 hevostallia, 3 villisikatarhaa, 2 eläinhoitolaa ja 4 löytöeläintarhaa. Ilmoituksenvaraiset kohteet tarkastetaan vuosittain. Valvontaeläinlääkäri vastaa ilmoituksen varaisten kohteiden valvonnasta.

11.4 Eläinsuojeluvalvojat

Aluehallintovirastojen valtuuttamat eläinsuojeluvalvojat voivat suorittaa epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia sekä luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuvia tarkastuksia.

Tunturi-Lapin alueella ei ole vapaaehtoisia eläinsuojeluvalvojia. Alueella on kaksi SEY:n vapaaehtoista eläinsuojeluneuvojaa, jotka tekevät yhteistyötä valvontaeläinlääkärin kanssa.

11.5 Eläinkuljetukset

Aluehallintovirastot myöntävät hakemuksesta kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvia kuljetuksia suorottaville henkilöille ja yrityksille eläinkuljettajaluvat ja niihin liittyvät kuljetusvälineen hyväksymistodistukset sekä kuljettajan ja hoitajan pätevyystodistukset. (Ekl 5 luku, eläinkuljetusasetus artiklat 6-7 ja 10-11)

Jos on aihetta epäillä, että eläintä kuljetetaan eläinkuljetussäädösten vastaisella tavalla, poliisilla, kunnaneläinlääkärillä, aluehallintovirastolla, rajaeläinlääkärillä ja tarkastuseläinlääkärillä on oikeus tarkastaa eläinkuljetus.

Aluehallintoviraston läänineläinlääkärit ja teurastamoiden tarkastuseläinlääkärit tekevät vuosittain eläinkuljetusasetuksen edellyttämiä eläinkuljetustarkastuksia.

Vuosittain on aluehallintoviraston määräyksen mukaisesti tarkastettu porokuljetuksia poroteurastamolle. Tarkastuksista on toimitettu tarkastuskertomus läänineläinlääkärille.

11.5 Teurastamot

Teurastamoiden ja pienteurastamoiden tarkastuseläinlääkärit ovat pääasiassa Eviran palveluksessa. Muutaman pienteurastamon valvonnasta Eviralla on sopimus kunnan kanssa. Tarkastuseläinlääkärillä on oikeus tarkastaa myös teurastamolle saapuvat eläinkuljetukset. AVI vastaa eläinsuojelulainsäädännön alueellisesta ohjauksesta myös teurastamoissa.

Tunturi-Lapin alueella ei ole Eviran valvonnan alaisia pienteurastamoja. Toimialueella on neljä AVI:n alaista poroteurastamoja, joissa nimetyt poronlihantarkastuseläinlääkärit vastaavat eläinsuojelun valvonnasta teurastamon alueella.

11.6 Koe-eläintoiminnan valvonta

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella ei ole koe-eläintoimintaa.

12 SIVUTUOTTEET

12.1 Sivutuotelaitosten valvonta

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy toimialueellaan sivutuoteasetuksen mukaiset polttolaitokset, rinnakkaispolttolaitokset, johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitus hävittää polttamalla tai hyväksytylle kaatopaikalle toimittamalla ja väliasteenlaitokset, joissa varastoidaan tai esim. suolataan, jäädytetään tai lajitellaan käsittelemättömiä sivutuotteita.

Kunnaneläinlääkäri rekisteröi tekniset laitokset, johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitettu tekniseen käyttöön, tilarehustamot, keräyskeskukset silloin, kuin ne eivät sijaitse teurastamon yhteydessä sekä toimijat, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin. Hyväksyntä- ja rekisteröintipäätökset on ilmoitettava välittömästi aluehallintovirastoon ja Eviraan.

Kunnaneläinlääkäri valvoo hyväksymiään ja rekisteröimiään laitoksia ja toimijoita. Kunnaneläinlääkäri valvoo myös Eviran hyväksymiä ja rekisteröimiä laitoksia, kuten käsittelylaitoksia, lemmikkieläinten ruokia valmistavia laitoksia ja rehusekoittamoita.

Evira määrittelee vuosittaisessa valvontasuunnitelmassa kunkin laitostyyppin osalta riskinarviointiin perustuen ne laitokset nimeltä, jotka Eviran ja kunnaneläinlääkäriin on vuoden aikana vähintään tarkastettava. Kunnaneläinlääkärit toimittavat valvontaan liittyvät tarkastuskertomukset mahdollisimman nopeasti tarkastuksen jälkeen tiedoksi AVlin ja Eviran lannoite- ja sivutuotejaostoon.

Tunturi-Lapin alueella toimii Eviran ylläpitämän listauksen mukaan kolme lemmikkieläimien ruokia valmistavaa laitosta ja yksi tilarehustamo. Evira valvoo lemmikkieläimien ruokia valmistavia laitoksia. Valvontaeläinlääkäri valvoo tilarehustamoita. Tilarehustamo on rekikoiratarhan yhteydessä. Valvontaeläinlääkäri suorittaa tarkastukset Eviran valvontasuunnitelman mukaisesti.

12.2 Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta

Kunnaneläinlääkärit valvovat toimijoita, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin kuten luonnonvaraisena elävien eläinten ruokintaan sekä turkistarhojen lajinsisäistä käyttöä. Kunnaneläinlääkärit valvovat myös tiloilla itsestään kuolleiden ja lopetettujen tuotantoeläinten hävitystapoja.

Aloitettaessa sivutuotelain mukaisen käsittelemättömien sivutuotteiden käytön luonnonvaraisten eläinten ruokinnassa (haaskatoiminta), on toiminnasta tehtävä ilmoitus kunnaneläinlääkärille, jonka alueella haaskaa aiotaan pitää. Ilmoitus on tehtävä ennen haaskaruokinnan aloittamista ja se tehdään kirjallisesti. Haaskapaikan tiedot viedään haaskarekisteriin (Eläintunnistusjärjestelmästä annettu laki 238/2010).

Evira määrittelee vuosittaisessa valvontasuunnitelmassaan haaskatoiminnan tarkastusten tekoperusteet, mutta kunnaneläinlääkärit määrittelevät itse vuosittain tarkastettavat kohteet. Kunnaneläinlääkäri toimittaa valvontaan liittyvät tarkastuskertomukset AVlin ja Eviraan.

Sivutuotteiden hautaaminen

Kokonaisten märehittäjöiden, sikojen, siipikarjan ja turkiseläinten raatojen, kotiteurastuksen sivutuotteiden ja tiettyjen muiden sivutuotelain mukaisten sivutuotteiden hautaaminen on sallittua ns. syrjäisillä alueilla. Kotiteurastuksen sivutuotteiden hävitykseen sovelletaan samoja keräily- ja syrjäisiä alueita kuin kokonaisten raatojen hävitykseen.

Kunnaneläinlääkäri valvoo toimialueellaan tapahtuvaa raatojen keräilyä ja hävittämistä hautaamalla. Valvonta tehdään muun tilalla tapahtuvan valvonnan yhteydessä tai epäiltäessä väärinkäytöksiä. Toimijan on pidettävä kirjaa sivutuotteiden hautaamisista.

Tunturi-Lapin alue luetaan syrjäiseksi alueeksi. Aiemmin velvoitettu ilmoitusvelvollisuus sivutuotteiden hautaamisesta poistui 1.1.2012. Toimijan tulee kuitenkin pitää kirjaa, joka sisältää haudattujen eläinten määrän, luokan ja lajin sekä hautauspäivämäärät ja -paikat. Kirjanpito tulee

säilyttää kahden vuoden ajan. Kirjaa ei tarvitse pitää lemmikkieläinten tai hevoseläinten kokonaisten raatojen hautaamisesta.

13 Täydentävien ehtojen valvonta

Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan keskeinen osa ovat viljelijöitä velvoittavat ns. täydentävät ehdot.

Aluehallintovirastoille kuuluvat täydentävien ehtojen valvontaan liittyvät tehtävät.

Kunnan viranomaisten (kunnaneläinlääkäreiden ja kunnan elintarvikevalvontaviranomaisten) on tehtävä tarkastuksiin (eläinsuojelutarkastukset, maitohygieniatarkastukset, salmonellavalvonta, vierasainevalvontaohjelman mukainen valvonta, lääkekirjanpidon valvonta) liittyvät asiakirjat riittävän tarkasti, jotta laajennuksia täydentävien ehtojen valvontoihin voidaan tehdä. Kunnan viranomaisten on myös toimitettava perustarkastusten pöytäkirjat aluehallintovirastolle riittävän nopeasti laajennusten toteuttamiseksi.

Valvonnat on tehtävä vuosittaisten valvontaohjeiden mukaan. Ohjeet löytyvät Eviranetistä.

Täydentävien ehtojen tarkastukset eivät kuulu kunnallisen valvonnan piiriin, mutta valvontaeläinlääkäri välittää tekemissään yllä mainituissa tarkastuksissa löytyneet asetusten vastaisuudet läänineläinlääkärille.

14 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

Kuntien järjestämien eläinlääkäripalveluiden on oltava eläinlääketieteellisesti asianmukaisia. Kuntien on seurattava palvelujen saatavuutta, riittävyttä ja laatua.

14.1 Peruseläinlääkäripalvelu

Kunnan on järjestettävä arkipäivisin virka-aikana saatavilla oleva peruseläinlääkäripalvelu asukkaidensa pitämiä kotieläimiä varten sekä sellaisten yhteisöjen pitämiä kotieläimiä varten, joilla on kotipaikka sen alueella. Muita kotieläimiä kuin hyötyeläimiä varten tämä palvelu on kuitenkin järjestettävä vain, jos palvelua ei ole muuten saatavilla yhteistoiminta-alueella. (EiHL 11 §)

Kaikkia kunnan alueella pidettäviä hyötyeläimiä varten kunnan on kuitenkin järjestettävä arkipäivisin virka-aikana eläinlääkärin käynnin eläintenpitopaikassa mahdollistava peruseläinlääkäripalvelu. (EiHL 11 §)

Eläinlääkintähuoltolain mukaan hyötyeläimiä ovat alkutuotannossa ja muussa elinkeinotoiminnassa sekä ihmisille tarpeellisissa työsuorituksissa käytettävät eläimet. (EiHL 3 §)

Hyötyeläimiä eivät lain perustelujen mukaan ole seura-, harrastus- tai kilpailutoiminnassa käytettävät eläimet.

Eläinlääkintähuoltolaki rajaa asiakaspiirin ulkopuolelle kiireettömän hoidon osalta esimerkiksi vapaa-ajan asuntojen omistajat, joiden virallinen kotikunta on muualla. Laki ei kuitenkaan estä tarjoamasta palveluja myös muille kuin oman kunnan asukkaille tai yhteisöille, jos resursseja on riittävästi eivätkä ulkopuolisille annetut palvelut heikennä oman kunnan asukkaiden palvelujen saatavuutta.

Kunta ei ole velvollinen järjestämään peruseläinlääkäripalvelua muille kotieläimille kuin hyötyeläimille niiltä osin, kun yhteistoiminta-alueella olevat yksityiset eläinlääkärit tai eläinlääkäriasemat tyydyttävät palveluiden kysynnän. Kunnan on omassa eläinlääkintähuollon suunnitelmassaan osoitettava, että yksityisiä eläinlääkäripalveluja on määrällisesti ja laadullisesti riittävinä ja keskeytyksettä saatavissa, jos kunta ei itse järjestä peruseläinlääkäripalvelua kaikille kotieläimille. Kunnan on varauduttava hoitamaan muita kuin hyötyeläimiä, jos yksityinen palvelutarjonta osoittautuu riittämättömäksi tai keskeytyy. Erityisesti hevosten suhteen jako hyötyeläimiin ja ei-hyötyeläimiin voi olla ongelmallinen ja tulkinnanvarainen. Käytännössä kunnan on syytä varautua tuottamaan peruseläinlääkäripalvelu kaikille alueensa hevosille, jos varmuutta yksityisestä palvelutarjonnasta ei ole.

Eläinlääkintähuoltolain perusteluissa on hyötyeläimiksi luokiteltu matkailuelinkeinon liittyvät rekikoirat, ratsastuskouluissa pidettävät hevoset, viranomaistoiminnassa käytettävät eläimet, opaskoirat sekä sellaiset alkutuotannon elinkeinotoimintaan liittyvät eläimet, jotka ovat ammattimaisen toiminnan jatkumisen takaamiseksi pääsääntöisesti korvattavissa toisella samanarvoisella eläimellä.

Kunta voi halutessaan järjestää peruseläinlääkäripalveluja laajemmin, mitä eläinlääkintähuoltolain mukainen vähimmäistaso edellyttää. Alueen elinkeinorakenne on syytä huomioida yhteistoiminta-alueen palveluja suunniteltaessa.

Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita muodostettaessa on keskeisenä tavoitteena ollut eläinlääkäreiden ja muun henkilökunnan mielekkään työnjaon ja erikoistumisen mahdollistaminen ja tukeminen. Tämä huomioidaan paitsi valvontatehtävien erottamisella praktiikasta, myös praktikkojen keskinäisessä työnjaossa sekä ajanvarausperiaatteella hoidettavien tehtävien kuten terveydenhuollon eriyttämisellä akuuttipraktiikasta.

Kuntayhtymän alueella lomasesonkina ulkopaikkakuntalaisten lemmikkipotilaiden määrä kasvaa selkeästi. Tämä lisää eläinlääkäriin työmäärää. Eläinlääkäripalveluiden tarjoaminen ulkopaikkakuntalaisille on kuntayhtymän kannalta, jossa matkailu on kasvava elinkeino, imagollinen ja tärkeä asia.

14.2 Sisältö

Peruseläinlääkäripalvelulla tarkoitetaan eläinlääkäripalvelua, joka annetaan eläinlääketieteelliseen yleistutkimukseen tai kliiniseen tutkimukseen perustuen tavanomaisissa vastaanottotiloissa tai eläinsuojissa. (ElhL 3 §)

Lain perustelujen mukaan peruseläinlääkäripalveluja ovat eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien ennaltaehkäisemiseksi tarpeelliset sekä tuotantotaloudellisesti, epidemiologisesti tai eläinsuojelullisesti perusteltavissa olevat eläinlääkäripalvelut.

Puhelinneuvonta

Kunnan on järjestettävä eläinten omistajille mahdollisuus saada kotieläinten terveyteen ja sairauksiin sekä eläintenpitoon ja hyvinvointiin liittyvää eläinlääkäriin antamaa neuvontaa virka-aikana myös puhelimitse. Ei-kiireellisiä tapauksia koskeva neuvonta voidaan rajoittaa tapahtuvaksi tiettyinä asiakkaille ilmoitettavana ajankohtana. Puhelinneuvonta voi olla maksullista ja maksu voi olla korkeampi virka-ajan ulkopuolella. Maksujen on kuitenkin oltava kohtuullisella tasolla ja suhteessa maksuihin muissa kunnallisissa peruspalveluissa.

Maksuttomasta puhelinnumerosta tulisi kuitenkin olla mahdollisuus virka-aikana saada asiointia koskevaa neuvontaa. Myös tarttuvien eläintautien epäilyjä ja eläinten mahdollisia hyvinvointiongelmia koskevia ilmoituksia olisi kuntalaisten voitava virka-aikana tehdä maksuttomaan puhelinnumeroon.

Tunturi-Lapin alueella eläinlääkäreiden puhelinvastausaika on arkisin klo 8-9.30. Käytännössä eläinlääkäri vastaavat myös muina aikoina puhelimeen, kun työt antavat periksi. Kun työ on kesken eläinlääkäri laittaa viestin, johon asiakas voi jättää soittopyynnön kiireisen sairastapauksen johdosta.

Päivystysaikaan eläinlääkärit vastaavat puhelimeen ja usein asiakas saa puhelinneuvonnalla jo riittävästi apua sairaan eläimen hoitamisessa. Päivystyksessä on pitkät välimatkat, niin neuvonnan merkitys korostuu. Usein eläinlääkäri pystyy soittamaan eläimelle lääkereseptin apteekkiin, kun on ensin päässyt puhelinkeskustelun avulla riittävään diagnoosiin eläimen sairaudesta

Sairaanhoito ja kotieläinten lopetus

Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaa sairaanhoitoa on kliinisesti sairaiden eläinten perustutkimus, hoitotarpeen arviointi ja hoito tai lähettäminen jatkohoitoon. Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvat kirurgiset leikkaukset niiltä osin, kun leikkauksia peruseläinlääkärikoulutuksella pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottotiloissa, hoitotiloissa ja eläinsuojissa ilman erityistyövälineitä. Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvia leikkauksia ovat esimerkiksi nautojen vierasesineleikkaukset ja juoksutusmahaleikkaukset. Erityisesti pieneläinten leikkauksissa vastaanotolla voi olla tarvetta avustavalle henkilökunnalle.

Kotieläinten lopetus eläinsuojelullisista syistä sekä kotieläinten lopetus sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä kuuluu peruseläinlääkäripalveluun.

Tunturi- Lapin alueella pystytään tarjoamaan peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaa sairaanhoitoa. Avustavana henkilökuntana toimii usein eläimen omistaja. Joissain tilanteissa tämä ei kuitenkaan ole mahdollista ja tällöin eläinlääkäri toimii yksin.

Terveydenhoito

Peruseläinlääkäripalvelua suunnataan ennen kaikkea ennaltaehkäisevään toimintaan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpidossa ja edistämisessä. Eri kotieläimille suoritettavat terveystarkastukset kuuluvat peruseläinlääkäripalveluun. Rokotukset, loishäädöt, kissojen sterilisaatiot ja kastrootiot sekä koirien kastrootiot ovat normaalia peruseläinlääkäripalvelua kuten myös märehäntijöiden, sikojen ja hevosten hedelmällisyyteen liittyvät tarkastukset ja hoidot. Kunnan velvollisuus ei kuitenkaan ole järjestää eläinlääkäriä praktiikkatehtäviin, joissa vaaditaan erityispätevyyttä tai -koulutusta. Eläinlääkäriin järjestäminen nautojen, sikojen tai hevosten keinosiemennysasemille tai eläinten kuntouttamiseen tähtääviin yrityksiin ei myöskään kuulu kunnalta vaadittavan peruseläinlääkintähuollon piiriin. Lemmikkieläinten keinosiemennystoiminta ei sisälly lakisääteiseen peruseläinlääkäripalveluun.

Todistukset

Kotieläimen terveydentilan toteaminen ja todistaminen kliinisen perustutkimuksen perusteella esimerkiksi vakuutusyhtiötä, vientiä, tuontia tai sisämarkkinakauppaa varten sisältyy peruseläinlääkäripalveluun.

14.3 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Kunnan on peruseläinlääkäripalveluun kuuluvana järjestettävä terveydenhuollon palvelut kotieläimille, joita varten on olemassa valtakunnallinen terveydenhuolto-ohjelma ja asianmukainen toteutumisen seurantajärjestelmä. Tällä hetkellä tällaisia ohjelmia ovat nautatiloille tarkoitettu Naseva ja sikatiloille tarkoitettu Sikava. (ElhL 11 § ja 12 §)

Tuotantoeläinten terveydenhuolto ylläpitää ja edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä lisää osaltaan elintarviketurvallisuutta. Toimivan terveydenhuoltojärjestelmän avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä ja seurata tarttuvien tautien sekä tuotantosairauksien esiintymistä tiloilla. Terveydenhuollon piirissä tehtävä elinkeinon ja viranomaisten yhteistyö täydentää viranomaistoimenpiteitä eläintautien torjunnassa. Lähtökohtana on pidettävä, että terveydenhuollon piiriin kuuluvilla tiloilla eläimet voivat hyvin, lääkkeiden käyttö on hallittua eikä lääkkeitä käytetä korjaamaan olosuhdeongelmia.

Terveydenhuoltoa on kehitetty nautojen ja sikojen lisäksi myös muille kotieläimille kuten siipikarjalle, poroille, lampaille, turkiseläimille ja kaloille. Näille ei kuitenkaan toistaiseksi ole olemassa valtakunnallisia terveydenhuolto-ohjelmia ja seurantajärjestelmiä. Myös hevosten terveydenhuoltoa ollaan kehittämässä. Kunta voi halutessaan huomioida paikallisen elinkeinorakenteen ja järjestää tarpeen mukaan terveydenhuollon palveluja eri kotieläimille.

Tunturi-Lapissa tarjotaan ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa nautatiloille Naseva-terveydenhuoltotyön kautta. Tunturi-Lapin eläinlääkäreiden kanssa tehtyjä terveydenhuoltosopimuksia kaikista nautatiloista on 50 %. Porojen ennaltaehkäisevät loislääkitykset ja rekikoiratarhojen koirien rokotukset pystytään hoitamaan sataprosenttisesti.

Terveydenhuoltopalvelujen kysyntä

Nasevan ehtojen mukaan eläinlääkäri suorittaa nautatilalle terveydenhuoltokäynnin vähintään kerran vuodessa. Näistä yhden pitää olla terveydenhuoltosuunnitelman päivityskäynti. Jos Naseva-tai Sikava-tilalle luovutetaan lääkkeitä varalle tulevien sairastapauksien hoitoa varten, terveydenhuoltokäyntien määrä nousee edellä kuvatuista merkittävästi. Suurissa eläintenpitoyksiköissä on tällöin käytävä kahden viikon välein.

Terveydenhuoltotyön resurssitarve

Nautatilojen lukumäärä Nasevassa on viime vuosina kaksinkertaistunut vuoden tai parin välein ja on nyt selvästi yli puolet tiloista. Sekä nähtävissä oleva kehityskulku että elintarviketeollisuuden, viljelijäjärjestöjen ja valtionhallinnon yhdessä asettamat tavoitteet ennakoivat, että Naseva lähivuosina tulee kattamaan lähes kaikki nautatilat samaan tapaan kuin Sikava nyt kattaa lähes kaikki sikalat. Sama eläinlääkäri ei aina välttämättä tee sekä terveydenhuoltosuunnitelmaa että terveydenhuoltosopimusta. Resurssitarvetta lisää lääkkeiden varalle luovuttamisen laajentumisen edellyttämät tiheämmin tehtävät terveydenhuoltokäynnit.

Sekä eläinlääkärit että viljelijät tarvitsevat lähivuosina täydennyskoulutusta terveydenhuoltoon liittyvissä asioissa, kuten karjatason tautiseurannassa ja eläinten hyvinvoinnin arvioinnissa. Osallistumiseen täydennyskoulutukseen – joka on eläinlääkäriin ammatinharjoittamislain mukaan pakollista – on varattava oma osansa eläinlääkärien työajasta. Lisäksi voi olla tarkoituksenmukaista varata eläinlääkärien työaikaa siihen, että he kouluttavat alueen karjanomistajia ja -hoitajia.

Tunturi-Lapin alueella on riittävästi eläinlääkäriresursseja tekemään terveydenhoitotyön.

14.4 Yksityinen palveluntarjoaja

Kunnan on palvelun mitoitusta suunniteltaessa otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut. Kunnan on välttämätöntä järjestää arkipäivisin virka-aikana peruseläinlääkäripalvelu muille kotieläimille kuin hyötyeläimille vain, jos palvelua ei ole muuten saatavissa yhteistoiminta-alueella. (ElhL 10 § ja 11 §)

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella ei ole yksityisiä palveluntarjoajia.

14.5 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Kunnan on järjestettävä kiireellistä eläinlääkäriapua kaikkia alueellaan vakinaisesti tai tilapäisesti olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokauden aikoina. (ElhL 13 §)

Kiireelliseen eläinlääkäriapuun kuuluvat akuutisti sairaiden eläinten perustutkimus ja vähintään ensiapuluonteiset hoitotoimenpiteet. Kiireellistä eläinlääkäriapua ovat muun muassa nautojen poikimahalvaushoidot, hevosten konservatiiviset ähkyhoidot, eri kotieläinten akuutit tulehdus- ja kiputilat, ompelua vaativat haavat sekä sokin hoito, synnytysapu ja eläimen hengen pelastamiseksi välttämättömät kirurgiset leikkaukset niiltä osin, kun leikkauksia peruseläinlääkärikoulutuksella pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottiloissa ja eläinsuojissa ilman erityistyövälineitä. 42

Kunnan on järjestettävä päivystyspalvelu virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa kiireellistä eläinlääkäriapua varten yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella. (ElhL 13 §)

Seutukunnilla tarkoitetaan alueiden kehittämislaisissa (602/2002) tarkoitettuja seutukuntia ja maakunnilla maakunnista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (147/1999) tarkoitettuja maakuntia. Eläinlääkintähuoltolain edellyttämien päivystysalueiden muodostaminen on kunnille pakollista, ja aluehallintovirastoilla on merkittävä rooli uuden päivystysaluejaon toteuttamisen ohjaamisessa. Tavoite on päivystysten organisoiminen vähintään maakunnan kokoisilla alueilla. Seutukuntatasoa voidaan soveltaa siirtymävaiheen ratkaisuna ja poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Kiireellinen eläinlääkäriapu on päivystysalueella järjestettävä siten, että kotieläimiä, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle, ja kotieläimiä, joille annettava eläinlääkäriapu edellyttää eläinlääkäriin käyntiä eläimenpitopaikassa, hoitaa pääasiassa eri henkilökunta. Tästä vaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa päivystysalueella, jonka eläintiheys on pieni tai jossa sellaisten kotieläinten, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle, osuus kaikista päivystysalueella pidettävistä kotieläimistä on vähäinen tai se on muusta erityisestä syystä perusteltua. (ElhL 13 §)

Päivystysten eriyttämisvaatimuksesta poikkeaminen on perusteltava aluehallintovirastolle, joka ratkaisee, onko poikkeaminen mahdollista esitetyin perustein.

Tunturi-Lapin alueella päivystystä ei ole eriytetty vaan päivystävä eläinlääkäri hoitaa sekä iso- että pieneläimet. Eläinlääkärit ovat perustelleet aluehallintovirastolle kantansa, jonka mukaan

päivystykset alueella ovat yleensä rauhallisia ja yksi eläinlääkäri pystyy hoitamaan sekä pien- että isoeläimet riittävän hyvin. Lisäksi henkilöresurssit eivät riittäisi eriytettyyn päivystykseen.

Viikonloppupäivystys alkaa perjantaina klo 16.00 ja päättyy maanantaina klo 8.00. Päivystysnumero on **020 692 699**. Arkipäivystys alkaa klo 16.00 ja päättyy seuraavana aamuna klo 8.00.

Päivystyksistä laaditaan edellisen vuoden joulukuuhun mennessä lista, jonka mukaan päivystysvuorot jakautuvat eläinlääkäreille.

Keskitetty yhteydenottopalvelu

Päivystysalueelle on järjestettävä keskitetty palvelu yhteydenottoja varten. (ElhL 13 §)

Keskitetyn yhteydenottopalvelun tarkoituksena on tehostaa eläinlääkäripäivystyksen toimintaa keskittämällä eläinlääkäripalveluja koskevat yhteydenotot yhteen paikkaan, josta asiakas voidaan ohjata päivystävälle vastaanotolle tai tilata eläinlääkäri käymään eläimen pitopaikassa. Tarvittaessa yhteydenottopisteessä voidaan antaa hoitoon liittyvää neuvontaa ja ohjata kiireettömissä tapauksissa asiakas virka-aikana annettaviin palveluihin.

Tunturi-Lapin alueella aloitettiin myös arkipäivystys laajalla alueella syksyllä 2017. Kesällä 2017 oli ensin kokeilu päivystämisestä arkisin laajalla alueella. Kokeilun yhteenvedossa todettiin, että päivystys toimii riittävän hyvin myös arkisin laajalla alueella. Uuden päivystyskäytännön vuoksi eläinlääkäreiden päivystysvuorot vähenivät ja päivystyssidonnaisuus väheni. Eläinlääkäreiden työtyytyväisyys on kasvanut.

Keskitetty yhteydenottopalvelu on puhelinnumerossa **020 692 699**. Numeroon soittamalla saa päivystävän eläinlääkärin kiinni arkisin ja viikonloppuisin päivystysaikana.

Virkatehtävät virka-ajan ulkopuolella

Kunnalle ei ole velvollisuutta järjestää päivystystä virkatehtävien hoitoa varten. Mikäli kunnassa ei ole päivystävää virkaeläinlääkärinä, on eläinsuojelulain nojalla toimivaltainen viranomainen poliisi. Päivystys helposti leviävien eläintautien varalta on valtakunnallinen läänineläinlääkäripäivystys. Kaksi läänineläinlääkärinä päivystää aina samanaikaisesti ja kummankin toimialueena on koko Suomi. Kulloinkin päivystävän läänineläinlääkärin saa tietää Eviran puhelinvastaaajasta numerosta 029 530 4340.

Päivystävä eläinlääkäri on virkaeläinlääkäri, jolloin päivystävä eläinlääkäri pystyy hoitamaan eläinsuojelulain kiireisiä tapauksia päivystysaikana.

14.6 Saatavuus- ja laatutavoitteet

Ajanvaraus

Eläimen omistajan tai haltijan on halutessaan pystyttävä varaamaan aika eläinlääkärin käynnille eläintenpitopaikkaan, pieneläimen viemiseksi vastaanotolle tai hevosen viemiseksi tarvittaessa paikkaan, jossa hoitotoimenpiteet voidaan suorittaa turvallisesti. Kun yhteistoiminta-alueella toimii useampia praktikkoeläinlääkäreitä, tulisi asiakkaalle ei-kiireellisissä tapauksissa mahdollisuuksien mukaan antaa vapaus valita eläinlääkäri, jonka palveluksia hän käyttää.

Ajanvaraukset yhteistoiminta-alueella tulee keskittää yhteen paikkaan, ja toiminta järjestää siten, että tietynä päivänä tietty eläinlääkäri tai tietyt eläinlääkärit ovat vastuussa kiiretapauksen hoidosta ja pääosa eläinlääkäreistä keskittyy ajanvarausperusteiseen praktiikkaan. Tämä edesauttaa myös eläinlääkäreiden jaksamista ja työn sekä muun elämän yhteensovittamista, kun päivittäisen työajan epäsäännöllisyys ja ennalta arvaamattomuus rajoittuu päiviin, joina hoidetaan kiiretapauksia.

Praktikkoeläinlääkäreille on varattava aikaa myös puhelinpalveluun, jolloin he voivat muun muassa vastata asiakkaiden soittopyyntöihin.

Eläinlääkäreiden puhelinvastausaika on arkisin klo 8-9.30. Häätapauksissa ja päivystysaikaan eläinlääkärit tavoittaa puhelimitse tai vastaajaan jätetyn viestin avulla. Ajanvarausta ei ole keskitetty yhteen paikkaan vaan jokainen toimipiste vastaa omasta ajanvarauksestaan. Myöskään eläinlääkäreiden eriyttäminen kiireellisten ja ei-kiireellisten tapauksien hoitoon ei onnistu johtuen eläinlääkärien määrästä toimipisteissä ja toimipisteiden etäisyyksistä. Kiiretapauksissa eläinlääkäri pyrkii siirtämään ei-kiireellisiä ajanvarauksia, jos on tarvetta.

Saatavuus

Peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun tulee olla saatavilla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen. (ElhL 14 §)

Jos avun tarve ei ole kiireellinen, sairaskäynti- tai vastaanottoaika täytyy järsytyä viikon sisällä tilauksesta. Kiireettömät terveydenhuolto- ja massatyökäynnit sekä terveille eläimille suoritettavat kohdassa 15.2 kuvatut leikkaukset on lomakauden ulkopuolella voitava varata alle kolmen viikon ja lomakaudella alle kuuden viikon sisällä yhteydenotosta. Jos asiakas haluaa palvelut nimetyltä eläinlääkäriltä, saavat jonotusajat olla pitemmät. Hyvänä palvelutasona voidaan väestötiheillä alueilla pitää peruseläinlääkäripalvelun järjestämistä siten, että pääosa asiakkaista saa palvelun alle viidenkymmenen kilometrin etäisyydeltä.

Kiireellisen eläinlääkäriavun resurssit on mitoitettava siten, että apua on kaikkina vuorokaudenaikoina saatavissa kolmen tunnin sisällä tilauksesta 90 prosentissa tapauksista. Päivystysalueet on siten mitoitettava, 90 prosentissa tapauksista päivystävän eläinlääkäriin matka eläintenpitopaikkaan tai eläimen omistajan matka pieneläinvastaanotolle on alle sata kilometriä. Tästä etäisyydestä voidaan poiketa Kainuun ja Lapin maakunnissa sekä saaristokunnissa. Remissioklinikalle matka voi olla pidempikin, mikäli välitöntä ensiapua on saatavilla kohtuullisella etäisyydellä.

Kuntien olisi suositeltavaa subventoida sairaskäyntien ja terveydenhuoltokäyntien matkoista johtuvia kustannuksia eläinlääkintähuoltolain 22 §:n mukaisesti. Kuntalaisten yhdenvertaisuus lakisääteisten peruspalvelujen käyttäjinä sekä eläinsuojelulliset syyt puoltavat subventioita. Subventioita käsitellään erikseen luvussa 6.

Tunturi-Lapin alueella eläinlääkäripalveluiden saatavuus on hyvä.

Palautteen kerääminen ja valitusten käsittely

Kunnan on syytä seurata eläinlääkäripalvelujen saatavuutta säännöllisesti toteutettavien asiakaskyselyjen avulla. Kunta suunnittelee, miten kunta palvelujen ja valvonnan järjestäjänä sekä työnantajana käsittelee eläinlääkintähuoltoa koskevat mahdolliset asiakasvalitukset ja korvauspyynnöt.

Asiakasvalitusten kohdalla pyritään ensisijaisesti pääsemään sopuun keskustelemalla asiasta asianosaisten kanssa. Mikäli tämä ei ole mahdollista ja tilanne niin vaatii, eläinlääkäri neuvoo asiakasta ottamaan yhteyttä ympäristöterveyspäällikköön. Hoitovirhevalitukset käsitellään Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnassa.. Yhteydenotto lautakuntaan tapahtuu lautakunnan

antamien ohjeiden mukaisesti. Asiakas voi tehdä kantelun eläinlääkäriin toiminnasta myös suoraan Eviraan.

14.7 Toimitilat

Jos kunta huolehtii peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä tuottamalla itse palveluja joko kokonaan tai osittain, kunnan on järjestettävä palveluja varten tarpeelliset toimitilat ja työvälineet ottaen huomioon eläinlääkintähuoltolain ja työturvallisuuslain (738/2002) velvoitteet työnantajana sekä kunnan suunnitelma ja kunnan alueella pidettävien kotieläinten lajit ja lukumäärät.

Lääkkeet on lainsäädännön vaatimusten mukaisesti pystyttävä säilyttämään ja hävittämään asianmukaisesti. (Lääkitsemislaki 387/2014, 14 §). Huumausaineeksi luokiteltaville lääkeaineille on oltava lukittava tila. (Huumausainelaki 373/2008, 26 §; huumausaineasetus 548/2008, 6 §)

Yhteistoiminta-alueella on tavoitteena pidettävä eläinlääkäreiden yhteisiä toimitiloja siellä, missä maantieteelliset etäisyydet eivät muodostu liian suuriksi (vrt. 15.6). Tarvittaviin toimitiloihin kuuluvat vastaanottotilat sekä toimistohuoneet, lämpimät autotallit ja riittävät varastotilat. Huoneenlämmössä, viileässä ja jääkaappilämpötilassa säilytettävälle lääkkeille ja muille tarvikkeille (esim. näytteet ja tutkimusvälineet) on oltava omat varastotilansa. Asianmukaiset pesu- ja kuivaustilat instrumenteille, suurillekin praktiikkavarusteille ja suojavaatteille ovat välttämättömät.

Yhteistoiminta-alueella tulisi olla käytettävissä hevosia varten pakkopilttuu tai vastaava rakenne, jossa tutkimus- ja hoitotoimenpiteet voidaan suorittaa vaarantamatta työ- ja potilasturvallisuutta. Samassa yhteydessä tulisi olla käytettävissä tilat, joissa hevosten kaataminen voidaan turvallisesti suorittaa.

Henkilökunnan sosiaaliset tilat peseytymis- ja lepotiloihin kuuluvat jokaiseen toimipisteeseen. Päivystäjän ja viransijaisen asumiseen soveltuvat asianmukaiset tilat järjestetään yhteistoiminta-alueella niihin toimipisteisiin, joista päivystystoimintaa harjoitetaan. Hyvin järjestetyt asuinolosuhteet parantavat myös sijaisten saatavuutta.

Jos tiloja käytetään pieneläinten vastaanottoon, tiloihin sisältyy odotushuone, riittävä määrä toimenpide- ja leikkaushuoneita sekä potilaiden pesuun soveltuvat tilat.

Kunnan on huolehdittava toimitilojen päivittäisestä siivouksesta ja kunnossapidosta sekä jätehuollosta, johon sisältyy vanhentuneiden lääkkeiden sekä käytettyjen ruiskujen, neulojen ym. hävittäminen.

Tiloihin pitää järjestää asianmukainen vartiointi ja murtosuojaus.

Yhteistyöalueella on Sodankylässä, Kittilässä, Enontekiöllä ja Muoniossa toimivat ja ajanmukaiset perusvarusteluiltaan hyvät vastaanottotilat.

Tunturi-Lapin alueella ei ole paikkaa (pakkopilttuu), jossa hevosia voitaisiin tutkia turvallisesti.

Kaikissa toimipisteissä on sosiaaliset tilat peseytymis- ja lepotiloihin, missä sijainen tai päivystäjä voi tarvittaessa nukkua tai asua. Eläinlääkäreillä on tarpeen mukaan muiden toimipisteiden avaimet, että voivat tarvittaessa päivystysmatkoilla hoitaa eläimiä tai levätä myös muissa toimipisteissä.

Vastaanottojen siivoukset suoritetaan jäsenkuntien toimesta ostosopimusten avulla.

14.8 Välineresurssit

Suurelänpraktiikan varusteisiin kuuluu ultraäänilaitte rektaalianturilla, hevosen kaatovälineet, hammasvälineet ja astutusliinat, pulttipistooli sekä kaikki normaalit synnytysapuun sekä peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun edellyttämään kirurgiaan tarvittavat instrumentit.

Normaalit suojavaatteet ja –jalkineet sekä erityisvarustus tarttuvien eläintautien ja zoonoosien varalta näytteenotto- ja pakkaustarvikkeineen kuuluvat varustukseen.

Pienelänpraktiikassa varusteisiin kuuluu ultraäänilaitte, elektrotomi, eläinvaaka, säädettävät toimenpide- ja leikkauspöydät sekä valaisimet ja kaikki normaalit tutkimusvälineet sekä instrumentit. Tarvitaan myös pakastin kuolleiden/lopetettujen pieneläinten säilyttämiseen.

Ajanmukaiset atk-laitteet ohjelmineen sekä tietoliikenne- ja puhelinyhteydet ovat välttämättömiä kaikille kunnaneläinlääkäreille. Yhteistoiminta-alueen kaikkia eläinlääkäreitä koskeva ajanvarausjärjestelmä ja potilaskortisto on pyrittävä järjestämään atk-pohjaisena.

Instrumenttien pesu ja desinfiointi on järjestettävä paikan päällä tai nouto- ja palautuspalveluna. Työvaatteiden pesu ja kuivatus järjestetään asianmukaisesti.

Alueen kaikissa toimipisteissä on riittävä varustus ja työvälineet. Kaikilla vastaanotoilla on ultraäänilaitte. Eläinlääkäreillä on käytössään ajanmukaiset atk-laitteet ohjelmineen.

Eläinlääkärit huolehtivat itse instrumenttien ja välineistön huollosta. Toimipisteissä on mahdollisuudet työvaatteiden pesuun ja kuivaukseen.

14.9 Ostopalvelut

Kunta voi tehdä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa sopimuksen peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun tuottamisesta. Palveluntuottaja voi olla luonnollinen henkilö, yksityisoikeudellinen oikeushenkilö tai oppilaitos. Sopimusta ei voi tehdä valvontatehtävien hoitamisesta. Palvelut on kilpailutettava hankintalainsäädännön mukaisesti. (ElhL 17 §)

Tunturi-Lapin alueella ei ole sopimuksia yksityisten eläinlääkäripalveluntuottajien kanssa. Kolarin eläinlääkäri hoitaa kahden nautatilan terveyden- ja sairaanhoidosta Muonion alueella. Lisäksi Kolarin eläinlääkäri hoitaa osan Muonion poroerotuskäynneistä. Nämä käynnit eivät näy Tunturi-Lapin tilastoissa. Kolarin eläinlääkärille on subventoitu näiden sairas- ja terveydenhuoltomatkojen kulut.

15.10 Perustason ylittävät palvelut

Erikoiseläinlääkäripalvelut

Kunta voi halutessaan järjestää erikoiseläinlääkäritason palveluja, mutta eläinlääkintähuoltolaki ei siihen velvoita. Alueen elinkeinorakenne on joka tapauksessa syytä huomioida yhteistoiminta-alueen eläinlääkäreiden keskinäisessä työnjaossa sekä jatko- ja täydennyskoulutuksessa.

Alueella ei ole tarjolla erikoiseläinlääkäripalveluja.

Remissiomahdollisuudet

Kunta voi turvata perustasoa vaativampien eläinlääkäripalvelujen saatavuuden vaativaa jatkohoitoa tarvitseville hevosille ja pieneläimille esim. sopimalla lähetemenettelystä yksityisten hevos- ja pieneläinklinikoiden tai Yliopistollisen eläinsairaalan kanssa.

Toistaiseksi lähetyssopimuksia perustasoa vaativampien eläinlääkäripalveluiden tarjoajien kanssa ei ole. Tällaisessa tilanteessa eläinlääkäri tapauskohtaisesti arvioi, mikä palveluntarjoaja olisi potilaan kannalta paras vaihtoehto, suosittelee sitä/niitä asiakkaalle, on yhteydessä kyseiseen eläinlääkäriin/eläinlääkäriasemaan ja selvittää milloin potilas voidaan ottaa vastaan. Joissakin tilanteissa valinnan vapaus annetaan asiakkaalle ja hän itse hoitaa ajanvarauksen. Yhteistyö toimii hyvin lähikuntien ja kaupunkien kunnallisten ja yksityisten eläinlääkäripalveluiden tarjoajien kanssa niin, että tarvittaessa kuntayhtymän potilaita on mahdollista lähettää jatkotutkimuksiin lähialueiden eläinlääkäreille.

15 SEURANTA, ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

15.1 Kunnan suunnitelma

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valvontasuunnitelma hyväksytään kunnan ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa monijäsenisessä toimielimessä (jaostossa). Ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntö ei edellytä toiminnanharjoittajien kuulemista valvontasuunnitelmasta, mutta hallintolain 41 §:n mukaisesti tulee toiminnanharjoittajille varata vaikutusmahdollisuuksia. Asian vireilläolosta voidaan ilmoittaa sopivalla tavalla viranomaisen harkinnan mukaan. Tiedotus on syytä kohdistaa myös yksityisiin eläinlääkäripalvelujen tuottajiin.

Kunta päivittää eläinlääkintähuollon suunnitelmansa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. On tärkeää, että kunnan suunnitelman päivittämiseen osallistuvat sekä valvontaeläinlääkärit että praktikkoeläinlääkärit. Päivitetty eläinlääkintähuollon suunnitelma tallennetaan VYHA:aan. Aluehallintovirasto arvioi kuntien suunnitelmat. Suunnitelmat voidaan arvioida arviointi- ja ohjauksen yhteydessä, kuitenkin vähintään kerran ohjelmakauden aikana. Suunnitelmien päivityksessä ja suunnitelmien arvioinnissa on huomioitava aikaisempien vuosien toteutumisen arviointi ja muulla tavoin kertynyt palaute.

Kunta arvioi suunnitelmansa toteutumista aina toimintavuoden päättyttyä ja laatii siitä arviointiraportin. On suositeltavaa, että raportin hyväksyy asianomainen lautakunta tai muu monijäseninen toimielin. Hyväksytty raportti tallennetaan VYHA:aan maaliskuun loppuun mennessä. Kunta seuraa terveydenhuoltokäyntien ja valvontatehtävien toteutumista myös vuoden aikana ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin suunnitelmien toteuttamiseksi.

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollon yhteinen valvontasuunnitelma seuraavalle vuodelle hyväksytään kunnan ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa monijäsenisessä toimielimessä (jaosto) edellisen vuoden loppuun mennessä. Hyväksytty suunnitelma päivityksineen tallennetaan VYHA:aan.

Kunta arvioi niinkään valvontasuunnitelman toteutumista aina toimintavuoden päättyttyä. Kunta laatii valvontasuunnitelman toteutumisesta arviointiraportin helmikuun loppuun mennessä.

Tunturi-Lapin suunnitelman päivitys on tehty v.2017. Suunnitelma on laadittu v.2015–2019.

15.2 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi

Resurssien riittävyyden arvioimiseksi kunta ylläpitää tilastoa järjestämiensä eläinlääkäripalvelujen käytöstä. Tilastosta pitää ilmetä vuositasolla ainakin sairaskäyntien, terveydenhuoltokäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät virka-aikana sekä sairaskäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät päivystysaikana. Tilasto tallennetaan vuosittain VYHA:aan.

Terveyspäällikkö kerää tilastoa eläinlääkäripalvelujen käytöstä eläinlääkäreiltä sähköpostin välityksellä.

15.3 Arviointi- ja ohjauskäynnit

Aluehallintovirasto suoritti vuonna 2015 eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan auditoinnin Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollolle.

15.4 Muu raportointi

Elintarvikeketjun valvonnan tulokset raportoidaan vuosittain VASU-raportoinnilla helmikuun loppuun mennessä ja siten eläinlääkintähuollon suunnitelmien arvioinnin yhteydessä ei kerätä numeerista tietoa valvonnoista.

Muut viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot:

- eläinsuojelutarkastuskertomukset/päätökset
- terveysvalvontaan liittyvät käynnit
- tautiepäilyt
- eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan työt, joista kunta laskuttaa valtiota
- muut viranomaisten pyytämät vuosiyhteenvedot ym.
- vastustettavien eläintautien hallinnassa tehdyt toimenpiteet

LIITE 1.

Eläinlääkintähuollon painopistealueet 2018 ja suunnitelma vuoden 2019 painopistealueista

Kooste vuosittaisista painopisteistä

Valvonnan alue	Valvontasuunnitelmiin sisällytettävä valvonnan painopiste	2018 Evira	2018 AVI	2018 Kunta	2019 Evira	2019 AVI	2019 Kunta
Yhteiset	Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvointia koskevien muutosten toimeenpano	x	x		x	x	
	Elvi:n käyttöönotto	x	x		x	x	x
Eläinten terveys	EU-eläintautivalmiuden tarkistaminen; aiempien valmiusharjoitusten korjaavat toimenpiteet	x	x				
Eläinten lääkitseminen	Eläinten lääkitsemistä ja lääkkeiden luovutusta koskevan lainsäädännön toimeenpano sekä valvontasuunnitelman toteuttaminen.	x	x		x	x	
Eläinten hyvinvointi	Uudistetun eläinsuojelulain toimeenpano	x			x	x	
Eläimistä saatavat sivutuotteet	Sivutuotteiden sisämarkkinakaupan valvonta	x	x	x			
		x	x	x			

		x	x	x			
--	--	---	---	---	--	--	--

Kunta / Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue LIITE 2 Resurssitarve 2018 Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuolto (Sodankylän, Kittilän, Enontekiön ja Muonion kunnat)
---

1. ELÄINMÄÄRÄT KUNNAN ALUEELLA

a. Tuotantoeläintilat	Lkm
Nautatilat	61
Sikatilat	-
Lammas- ja vuohitilat	24
Hevostilat	51
Siipikarjatilat	3
Vesiviljelylaitokset	7
Turkistarhat	-
Tarhatun riistan tilat	3
Mehiläistarhat	2
Muut tuotantoeläinyksiköt	porotiloja n. 250 , poroja alueella n. 67 000 .
b. Lemmikit	Lkm
Arvio lemmikkien määrästä	6000, rekikoiria n. 3200

2. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

a. Terveystuotosopimukset	Lkm
Nauta	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	34
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	32
Terveystuototilojen osuus (% kaikista nautatiloista)	50 %
Siat	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	-
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	-
Terveystuototilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	- %
Siipikarja	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	-
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	-
Terveystuototilojen osuus (% kaikista siipikarjatilastoista)	- %
Muut terveystuotosopimukset	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	-
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	-
Terveystuototyön resurssitarve (htv)	0,3- htv
b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta	Lkm
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveystuoto)	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	840 (Skylä:335,Kit.:218,Enont. ja Muo. :287) josta poroerotuskäyntejä Skylä: 90, Kit.:40 , Enont. ja,Muo.:20. Enont. ja Muo. koiratarhakäyntejä:70.
Sairaskäynnit päivystysaikana	80 (Skylä:36,Kit.:29,E-Muo.:15)
Sairaskäynnit tiloilla pieneläinvastaanotolla	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	3355 (Skylä: 1300, Kit.1200.E-Muo: 855)
Sairaskäynnit päivystysaikana	160 (Skylä 50 ,Kit.80,Enont. ja Muo.30)
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve (htv)	5,75 htv

3. ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

a. Terveysvalvonta	
Pakolliseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	2
Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	-
Keinosiemennyssonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	-
Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	-
Vapaaehtoiseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Maedi-visna / CAE	2
Scrapie	-
Tarhattujen hirvieläinten terveystarkkailuohjelma	-
Vesiviljelyeläinten terveystarkkailukohteet	-
b. Muu eläinten terveyden valvonta	0,05 htv
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve (htv)	0,1 htv

4. SIVUTUOTEVALVONTA

	Lkm
Haaskanpitäjiksi ilmoittautuneet toimijat	2
Ilmoitetut haaskat	2
Sivutuotealan laitokset	5
Hautaamisilmoitukset	-
Sivutuotevalvonnan resurssitarve (htv)	0,05 htv

5. ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

a. Ilmoituksenvaraiset kohteet	
	Lkm
Kennelit	17
Hevostallit	10
Riistanhoidolliset tarhat	2
Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	-
Eläinkaupat	-
Eläinlaitokset	2
b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	Lkm
Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	30
c. Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta	5
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve (htv)	0,4 htv

6. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON HENKILÖRESURSSIT

a. Eläinlääkärit	
	Htv
Eläinlääkäripalvelut	5,25
Eläinten terveyden valvonta	0,1
Sivutuotevalvonta	0,05
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	0,40
Elintarvikevalvonta	0,1
Muut tehtävät	0,1
Eläinlääkärit yhteensä	6,0 htv)
Päivystykseen osallistuvien eläinlääkäreiden määrä (lkm)	6 lkm
b. Muut kuin eläinlääkärit	Htv
Eläinlääkintäavustaja	-
Terveystarkastajan tekemä eläinsuojeluvalvonta	-
Muut tehtävät	0,4

<i>Muut kuin eläinlääkärit yhteensä</i>	0,4
Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (sanallinen kuvaus) Ostopalveluiden laajuus ja laatu:	